

EU-subsidiemonitor 2021-2027 Zuid-Nederland

Stimulus Programmamanagement

Projectteam:

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Algemeen beeld programma's	5
Organisaties en samenwerkingen	14
Niet projectgebonden financieringen: Directe betalingen en leningen	21
Benchmark	23
Bijlagen	26

Inleiding

Aanleiding

Stimulus Programmamanagement monitort – in samenwerking met ERAC – de verlening van Europese subsidies aan projecten met organisaties die zijn gevestigd in Zuid-Nederland. Deze inventarisatie heeft betrekking op de nieuwe programmaperiode 2021-2027. De resultaten hiervan worden gepresenteerd in dit rapport. De gepresenteerde cijfers hebben als peildatum **1 maart 2024**.

Vanaf deze monitorrapportage ligt de focus geheel op de programmaperiode 2021-2027. Dit betekent dat voor het eerst de gegevens over de periode 2014-2020 niet meer zijn opgenomen. De reden hiervoor is dat deze gegevens vanwege de afronding van deze programma's nauwelijks meer wijzigen, hooguit (beperkt) financieel. De 'eindstand' van deze programmaperiode is weergegeven in de vorige rapportage met peildatum 1 september 2023. Gegevens over de periode 2014-2020 zullen enkel waar van meerwaarde gebruikt worden als benchmark tussen de vorige en huidige periode, bijvoorbeeld op het gebied van tempo van subsidietoekenningen.

Stimulus Programmamanagement is beschikbaar als 'vraagbaak' wanneer behoefte bestaat aan nadere, specifieke analyses.

De inventarisatie omvat alle data voor landsdeel Zuid-Nederland. Hoofdstuk 5 – benchmarking – vergelijkt de Zuid-Nederlandse data met de data van de andere Nederlandse provincies. In de bijlagen zijn de verschillende gegevens per provincie beschikbaar.

Hoofdconclusie

Vanaf het begin van de programmaperiode 2021-2027 tot aan de peildatum 1 maart 2024 is **€ 782.264.386** Europese subsidie toegekend aan **941** unieke organisaties (**1.749** projectdeelnames) in Zuid-Nederland. Deze organisaties besteden de subsidie bij het realiseren van **1.242** projecten. Hieruit volgt een werkgelegenheidseffect in Zuid-Nederland van **16.019 fte**. Met de verschillende projecten wordt een CO2-reductie van **292.878** ton bereikt.

De investeringsimpuls aan totale projectkosten in Zuid-Nederland bedraagt op basis van de multiplier **€ 1.273.382.372**. De verwachte vervolginvesteringen bedragen **€ 215.608.028**.

Ten slotte zijn ook EIB-leningen aan Zuid-Nederlandse organisaties onderdeel van deze inventarisatie. De totale omvang van deze investeringen betreft **€ 2.033.799.625**.

Leeswijzer

Dit rapport heeft de volgende opbouw:

- Hoofdstuk twee: Verleende Europese subsidie per 1 maart 2024
- Hoofdstuk drie: Samenwerking
- Hoofdstuk vier: Analyses
- Hoofdstuk vijf: Benchmark

Als bijlagen zijn opgenomen:

- Informatie over de opzet van de inventarisatie
- Deelgegevens provincie Limburg
- Deelgegevens provincie Zeeland
- Deelgegevens provincie Noord-Brabant
- Beschrijving van de Europese programma's
- Korte duiding van de Sustainable Development Goals (SDG's)

De informatie is weergegeven in overzichtelijke tabellen, figuren en andere visuals. In de tabellen zijn gele balken weergegeven, via deze balken is in de relatieve verhouding van de aantallen in de tabellen ten opzichte van elkaar direct visueel zichtbaar. Daarnaast worden de tabellen, figuren en andere visuals waar nodig toegelicht.

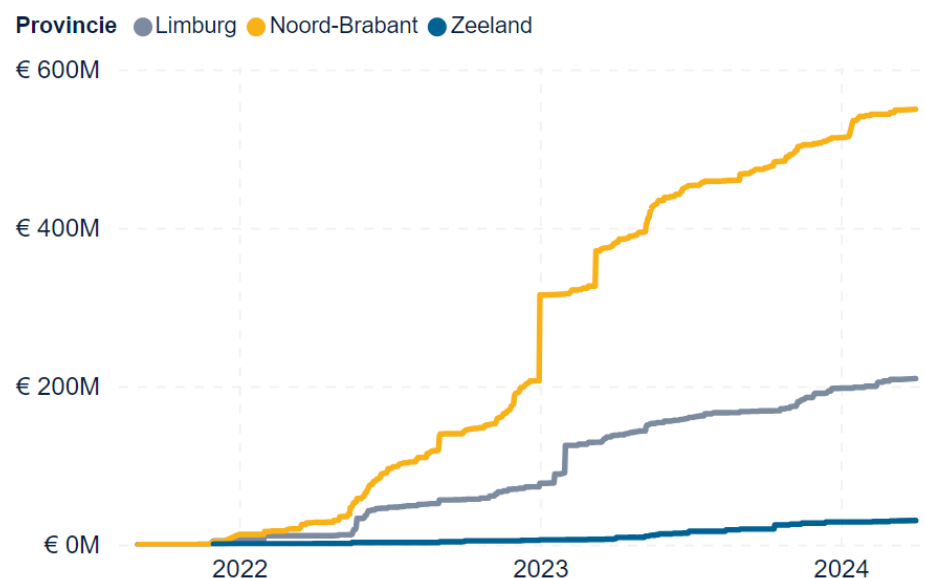
Algemeen beeld programma's

Europese subsidie in Zuid-Nederland

Per peildatum 1 maart 2024 is binnen de programmaperiode 2021-2027 in totaal **782 miljoen euro** aan Europese subsidie toegekend aan organisaties in Zuid-Nederland. Hiervoor dragen deze organisaties bij aan het realiseren van 1.242 projecten. Tabel 1 geeft de kerncijfers van dit peilmoment. In figuur 1 is de ontwikkeling van de subsidietoekenning per provincie weergegeven. Hierin is te zien dat pas vanaf maart 2022 de toegekende subsidie substantieel toeneemt. Dit komt doordat programma's een opstartfase kennen waarin nog geen subsidies kunnen worden toegekend.

Provincie	Europese subsidie	Projecten	Partners	Unieke partners	Arbeitsplaatsen
Limburg	€ 208.384.582	369	564	289	4.414
Noord-Brabant	€ 543.401.157	628	828	375	10.393
Zeeland	€ 30.478.647	314	357	281	1.212
Zuid-Nederland	€ 782.264.386	1.242¹	1.749	941	16.019

Tabel 1: Totaalcijfers Zuid-Nederland per provincie voor programmaperiode 2021-2027

Figuur 1: Cumulatieve groei toegekende Europese subsidie per provincie in Zuid-Nederland ²

¹ De optelsom van het aantal projecten per provincie kan hoger zijn dan het weergegeven totaal. Dit wordt veroorzaakt door de projecten waarin organisaties uit twee of drie Zuid-Nederlandse provincies samenwerken. Deze tellen per provincie apart, maar worden bij het totaal 'ontdubbeld'. Hetzelfde geldt voor de unieke partners, als een partner met meerdere locaties (hier in meerdere provincies) voorkomt in de programmadatabases.

² Het is mogelijk dat nieuwe subsidietoekenningen opgenomen zijn met een datum die voor de vorige peildatum ligt. Dit komt voor indien deze gegevens met vertraging in de programmadatabases gerapporteerd worden. Als projectdatum hanteren wij indien beschikbaar de start- of beschikkingsdatum van een project.

Europese subsidie en aantal projecten naar Europees programma

In deze paragraaf zijn de resultaten in subsidie en aantallen projecten naar Europees programma³ weergegeven.

	Projecten	Europese subsidie
Europese regie	698	€ 604.343.588
CEF	10	€ 67.308.245
COSME	7	€ 2.058.874
Creative Europe	9	€ 852.373
ERASMUS+	177	€ 44.153.531
Europe for citizens	10	€ 857.537
Horizon Europe	447	€ 369.272.019
Innovation Fund	3	€ 100.418.400
Interreg VIC Europe	13	€ 3.294.139
Interregional Innovation Investments (I3)	7	€ 8.760.893
LIFE	15	€ 7.367.577
Nationale regie	12	€ 9.133.475
ESF+	10	€ 8.270.247
ISF	2	€ 863.227
Regionale regie	532	€ 168.787.324
EFRO 2021-2027 Oost-Nederland	5	€ 315.333
ELFPO	385	€ 36.191.829
Interreg VIA Duitsland-Nederland	23	€ 7.159.258
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	28	€ 24.611.378
Interreg VIB Noordzeeregio	6	€ 1.619.481
Interreg VIB North West Europe	3	€ 1.359.267
Just Transition Fund (JTF)	37	€ 73.602.091
Kansen voor West III	8	€ 2.553.014
OPZuid EFRO 2021-2027	37	€ 21.375.674
Totaal	1.242	€ 782.264.386

Tabel 2: Aantal projecten en Europese subsidie per Europees programma

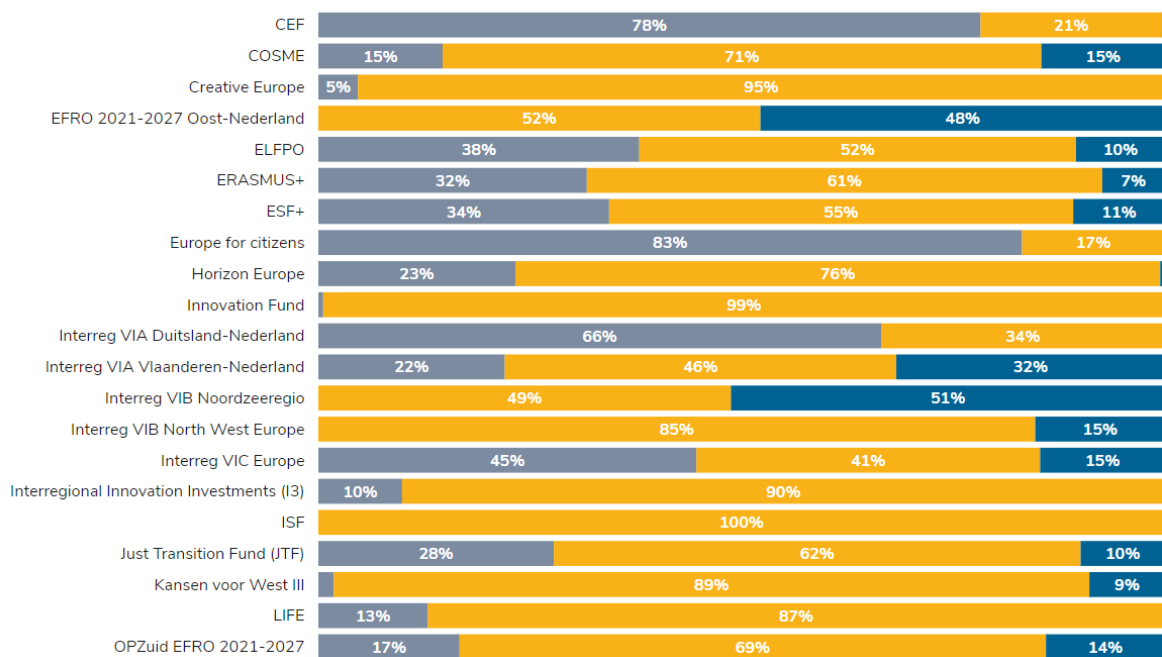
Opmerkingen bij tabel 2:

- Horizon Europe is wederom de koploper in aantal projecten en verleende Europese subsidie. Na Horizon Europe telt het Innovation Fund de meeste Europese subsidie. De verleende Europese subsidie evenals het aantal projecten binnen dit programma is onveranderd gebleven.
- Onder Europese regie tonen de programma's COSME en Interreg Europe een aanzienlijke toename in aantal projecten en verleende subsidie. Ten opzichte van de vorige rapportage is er een toename van € 1,9 miljoen en zes projecten voor COSME en € 2,1 miljoen en elf projecten voor Interreg Europe.

³ Een aantal programma's komen nog niet voor in de update. Deze programma's zitten nog in de opstartfase en hebben voorsnog geen projecten gepubliceerd en/of aangekondigd. Deze programma's zijn: Interreg Euregio Maas-Rijn, Eurostars, EEE-F en URBACT.

- CEF telt een toename in verleende subsidie van € 45,6 miljoen. De hoofdreden hiervoor is de verleende subsidie aan zes in Limburg gevestigde organisaties voor het project “Rhombus Upside II”. Dit project is gericht op aanleg en verbetering van de binnenhaveninfrastructuur.
- Onder regionale regie zien we de grootste stijging in Europese subsidie en aantal projecten bij Interreg Duitsland-Nederland en OPZuid. Deze programma's kennen beide een groei van afgerond € 6,8 miljoen. Gemiddeld ontvangen de Zuid-Nederlandse organisaties in OPZuid-projecten relatief meer subsidie dan de Zuid-Nederlandse organisaties in Interreg Duitsland-Nederland-projecten.
- Nieuw in deze rapportage zijn de programma's Interreg VIB North West Europe en Just Transition Fund (hierna: JTF). JTF is regionaal gezien direct het grootste programma in verleende subsidie.

● Limburg ● Noord-Brabant ● Zeeland

Figuur 2: Relatieve verdeling Europese subsidie per provincie per Europees programma

Opmerkingen bij figuur 3:

- In vergelijking met de voorgaande rapportage is nu sprake van een bredere spreiding binnen COSME over de Zuid-Nederlandse provincies door een toegenomen participatie vanuit Limburg en Zeeland.
- Het aandeel van Zeeland en Limburg is eveneens gestegen in het OPZuid-programma, met een toename van 4 %-punten voor beide provincies.

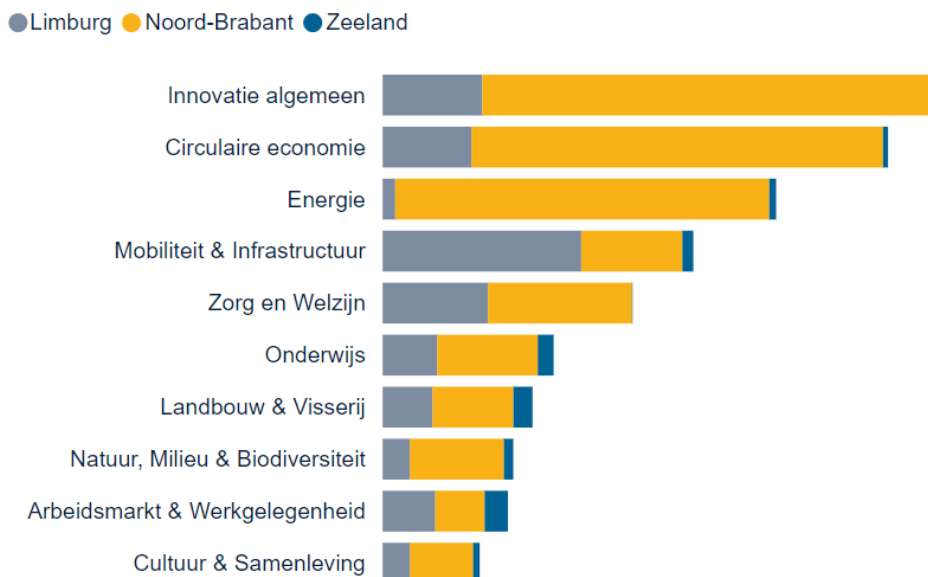
Europese subsidie naar sector

Europese subsidie naar bestuurlijk thema

In deze paragraaf is de toegekende Europese subsidie verdeeld naar de bestuurlijke thema's. Onderstaand figuur geeft deze verdeling per bestuurlijk thema weer, waarbij tussen haakjes ook het aantal projecten staat vermeld.

Figuur 3: Europese subsidie (en aantal projecten) per bestuurlijk thema

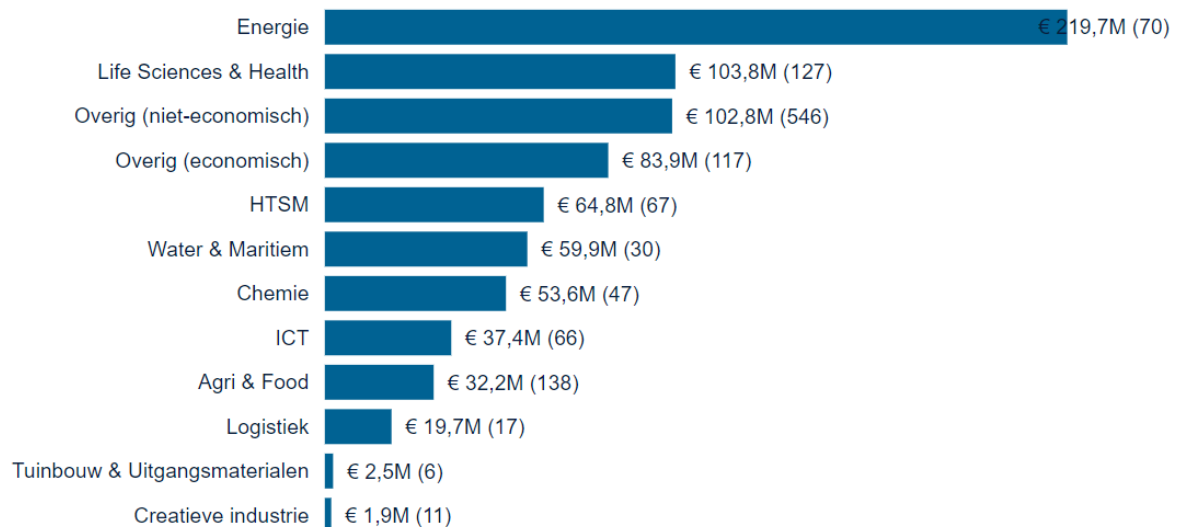
Figuur 4: Europese subsidie naar bestuurlijk thema per provincie

Opmerkingen bij figuur 3 en 4:

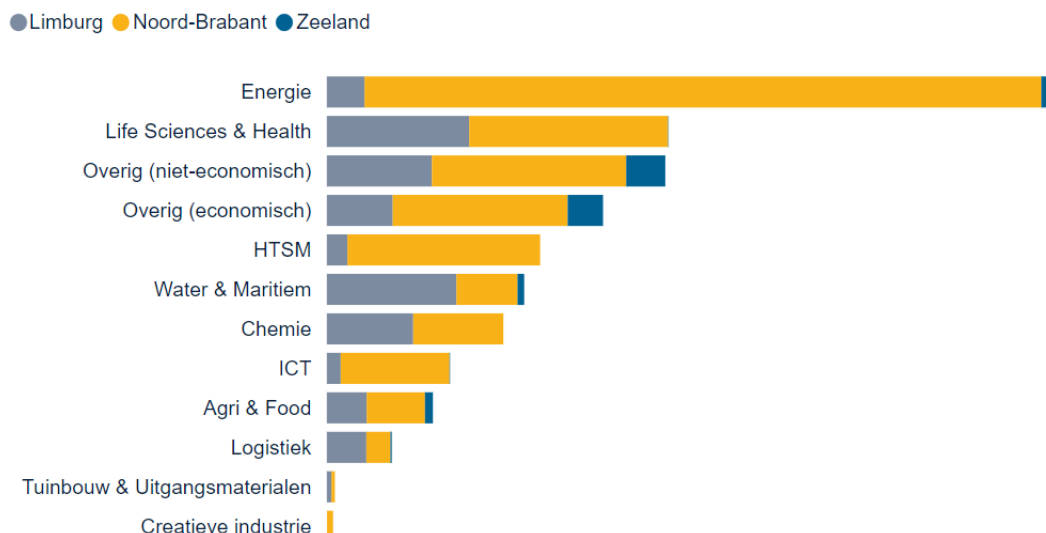
- Overeenkomstig met de vorige rapportage zien we voor de toegekende Europese subsidie een top drie bestuurlijk thema's. Het bestuurlijk thema 'Innovatie algemeen' telt de grootste toename met 40 projecten.
- Het bestuurlijk thema 'Mobiliteit & Infrastructuur' is van plek zes naar plek vier verschoven met een toename van € 50,8 miljoen verleende subsidie. 'Arbeidsmarkt & Werkgelegenheid' is eveneens een plek omhoog opgeschoven met een toename van € 25,2 miljoen verleende subsidie. Dit komt respectievelijk door de toename in CEF-projecten en projecten binnen het JTF-programma.
- De meeste OPZuid-projecten zijn terug te zien in de bestuurlijke thema's 'Energie', 'Natuur, Milieu & Biodiversiteit' en 'Innovatie algemeen'.

Europese subsidie naar topsector

Alle projecten zijn gecategoriseerd naar economische topsector volgens het nationaal topsectorenbeleid. Economische projecten die niet onder deze sectoren te plaatsen waren, zijn ingedeeld onder 'Overig (economisch)'. De niet-economische projecten zijn weergegeven als 'Overig (niet-economisch)'.

Figuur 5 Europese subsidie (en aantal projecten) per topsector

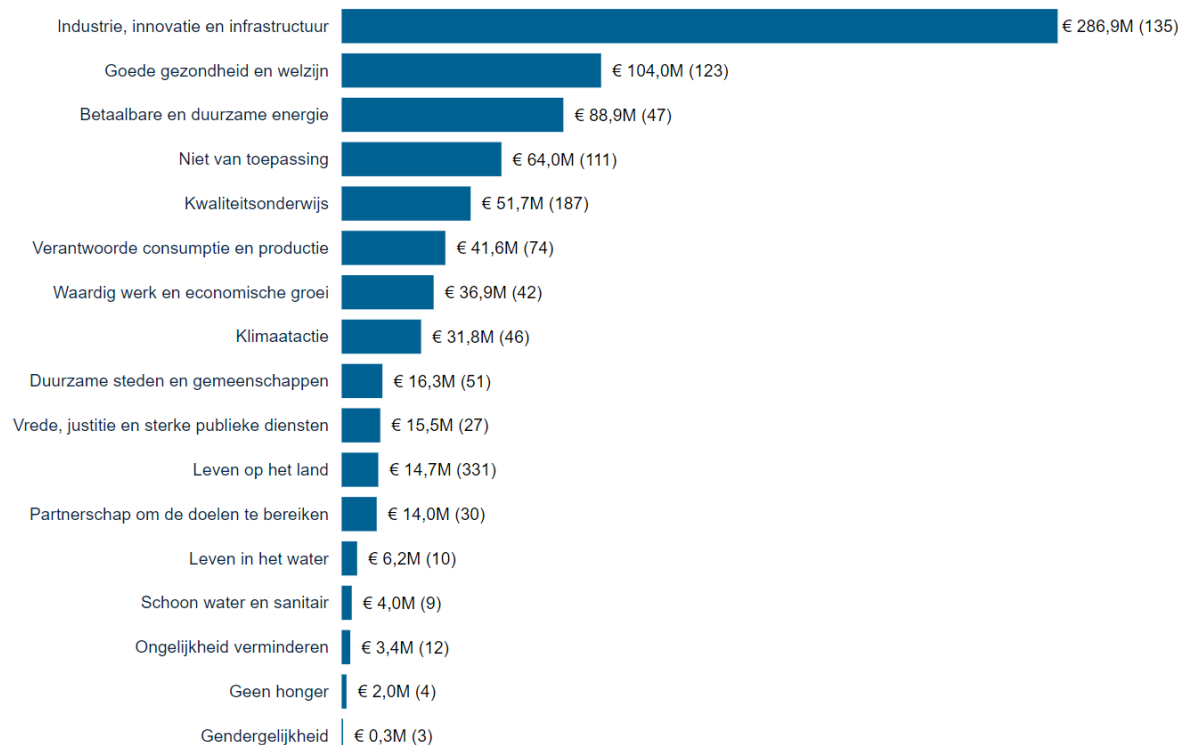
Figuur 6: Europese subsidie naar topsector per provincie

Opmerkingen bij figuur 5 en 6:

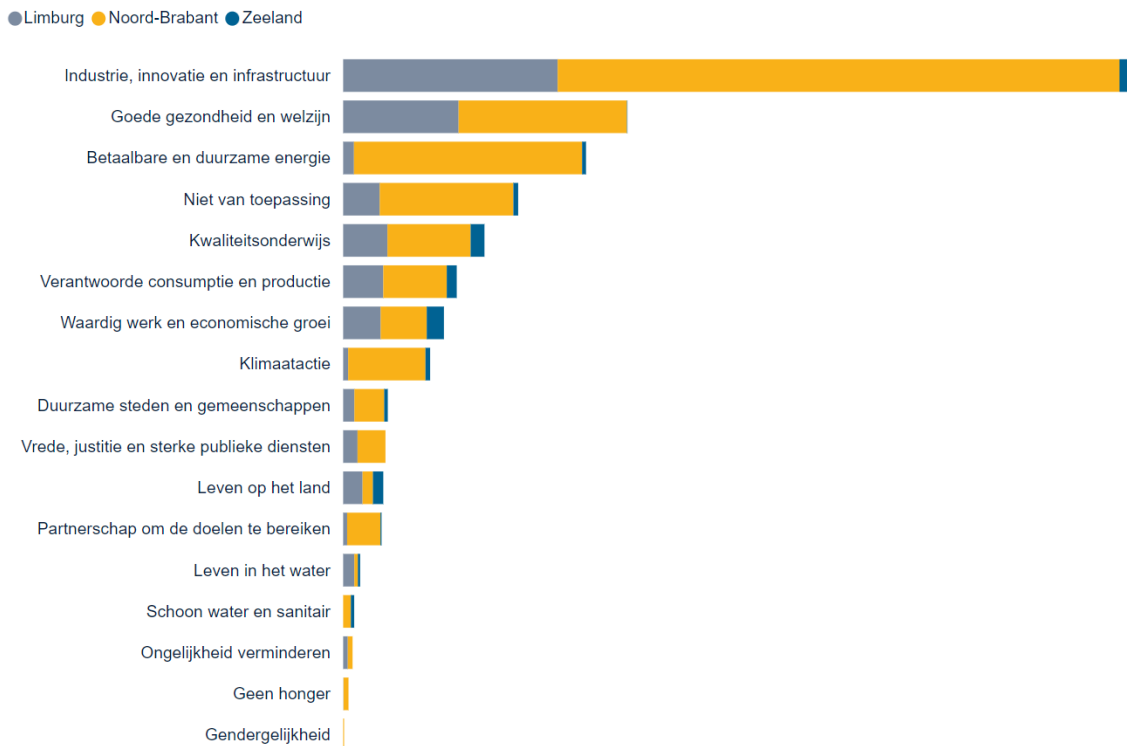
- De topsector 'Energie' ontvangt met circa € 220 miljoen veruit de hoogste subsidie, meer dan twee keer zoveel als de daaropvolgende topsector 'Life Sciences & Health'. Programma's waarin deze topsector het meest te zien is zijn Horizon Europe, Interreg Vlaanderen-Nederland, JTF, LIFE en OPZuid. In aantallen projecten is de categorie 'Overig (niet-economisch)' het grootst. Dit komt overeen met de vorige rapportage.
- De topsector 'Water en Maritiem' is de afgelopen periode met € 40 miljoen toegekende subsidie fors gestegen. Hiermee heeft de topsector andere topsectoren ingehaald en staat het nu op de zesde plek. Deze topsector komt met name voor binnen de programma's Horizon Europe en Interreg. Een drietal OPZuid-projecten zijn ook binnen deze topsector gecategoriseerd.

Europese subsidie naar Sustainable Development Goals (SDG's)

In deze paragraaf wordt de verleende Europese subsidie weergegeven naar SDG's. Doelstellingen van programma's op zowel nationaal, regionaal en Europees niveau zijn vaak te koppelen aan minstens één van de zeventien SDG's, net zoals de doelstellingen van de projecten die subsidie hebben verkregen. Ieder project is op basis van hun desbetreffende doelstelling aan de SDG gekoppeld die hier het meest op aansluit, behalve als geen van de SDG's van toepassing was (categorie 'Niet van toepassing').

Figuur 7: Europese subsidie (en projecten) naar SDG's

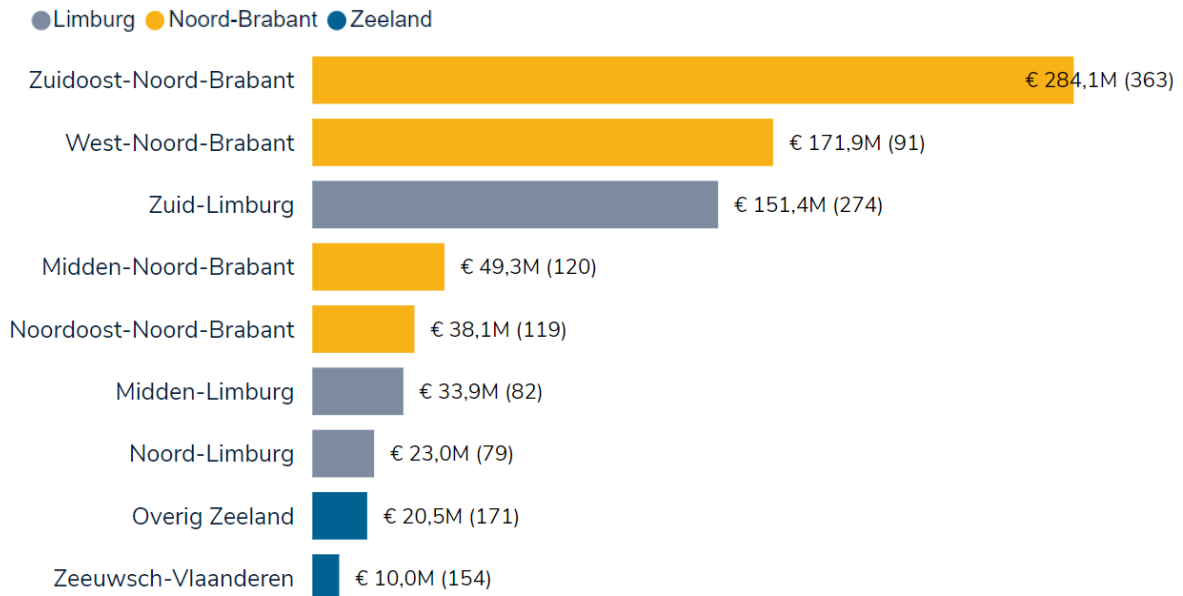
Figuur 8: Europese subsidie naar SDG's per provincie

Opmerking bij figuur 7 en 8:

- De top 3 SDG's zijn gelijk gebleven ten opzichte van de vorige rapportage. Programma's die onder andere onder deze SDG's kunnen vallen zijn CEF, Horizon Europe, JTF, Innovation Fund en I3. Vooral het Innovation Fund-programma heeft een aanzienlijk deel binnen de SDG 'Industrie, innovatie en infrastructuur', met maar liefst € 95,8 miljoen subsidie voor het project 'FUse, REuse, ReCycle'.
- Wat betreft de toegekende Europese subsidie is de SDG 'Klimaatactie' in deze rapportage ingehaald door de SDG's 'Verantwoorde consumptie en productie' en 'Waardig werk en economische groei'. 'Verantwoorde consumptie en productie' zien we met name binnen de verschillende Interreg-programma's, Horizon, OPZuid en JTF. 'Waardig werk en economische groei' wordt vertegenwoordigd door projecten binnen JTF, Horizon Europe, ESF+ en Erasmus+.
- In de bovenstaande figuren ontbreekt als enige de SDG 'Geen armoede'. De reden hiervoor is dat aan deze SDG (nog) geen projecten zijn gekoppeld. Dat op alle overige SDG's al wel wordt bijgedragen, laat de diversiteit van de projecten en programma's en de aansluiting van de SDG's hierop zien.

Europese subsidie geografisch uitgesplitst

In deze paragraaf wordt de verleende Europese subsidie en het aantal projecten weergegeven naar Zuid-Nederlandse COROP-regio's (figuur 9). De verdeling van de verleende Europese subsidie per organisatietype is weergegeven in kaartvorm.

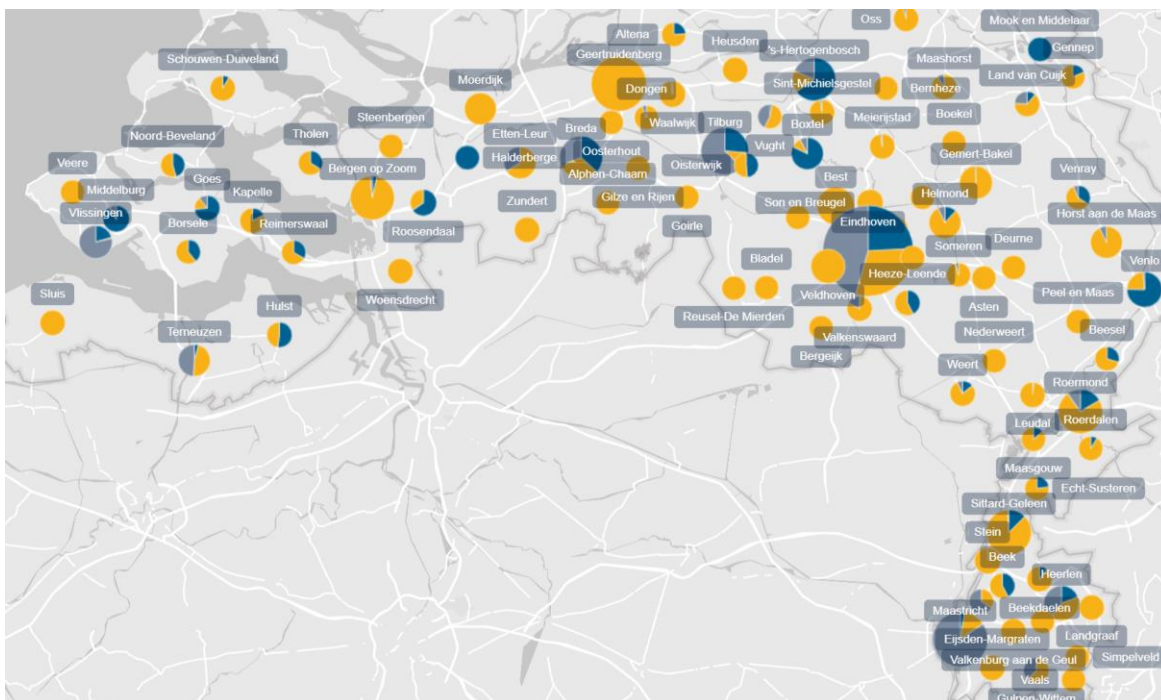

Figuur 9: Europese subsidie (en projecten) per COROP-regio

Opmerkingen bij figuur 9:

- De COROP-regio Zuid-Noord-Brabant is het grootst in Europese subsidie en aantallen projecten. In deze COROP-regio is participatie in programma's onder Europese regie dominant, waaronder Erasmus+, Horizon Europe, Creative Europe, COSME en CEF.
- Opmerkelijk is dat de COROP-regio Overig Zeeland in deze rapportage is ingehaald door de COROP-regio's Midden-Limburg en Noord-Limburg. Participatie in CEF is hiervoor een verklaring.

● Overheid ● Bedrijfsleven ● Onderzoek & opleiding

Kaart 1: Europese subsidie per Zuid-Nederlandse gemeente naar organisatietype

Gecreëerde werkgelegenheid

De cijfers uit tabel 3 zijn gebaseerd op de categorisering van ieder project naar één van de 21 categorieën in de EIM-rekentool. Uit deze tabel blijkt een totaal werkgelegenheidseffect van **16.418** fte door de toegekende Europese subsidie. Zoals in de tabel te zien is, worden voor enkele EIM-categorieën – ongeacht de projectomvang of andere specificaties – geen arbeidsplaatsen voorzien.

Maatregel	Europese subsidie	Arbeitsplaatsen
Ontwikkelingen van technologie en innovatie in speerpuntsectoren	€ 381.262.324	4.940
Bedrijfsgerichte maatregelen rond het stimuleren van ondernemerschap in het MKB	€ 36.669.663	4.256
Scholing en arbeidsmarkt	€ 78.883.999	3.944
Oprichten en uitbreiden kennisinstellingen	€ 56.965.096	1.324
Stimulering clustervorming in sectoren	€ 115.156.075	1.188
Bedrijfsgerichte maatregelen rond het faciliteren van ondernemerschap in het MKB	€ 6.963.044	274
Ontwikkelen en stimuleren ict-toepassingen in MKB	€ 1.518.063	57
Intensiveren van R&D-capaciteit in de regio	€ 4.121.636	23
Herinrichting landelijk gebied	€ 1.515.682	13
Uitbreiding en modernisering cultureel aanbod	€ 2.197.362	0
Kwaliteitsverbetering openbare ruimte	€ 2.723.630	0
Kwaliteitsverbetering werklocaties	€ 401.806	0
Verbetering toeristisch-recreatief en cultureel voorzieningenniveau	€ 3.532.959	0
Verbetering milieukwaliteit	€ 7.829.527	0
Bereikbaarheid en mobiliteit (geen infrastructuur)	€ 17.753.441	0
Duurzaam revitaliseren en herstructureren van bestaande bedrijfsterrainen	€ 11.184.248	0
Verbetering toeristisch-recreatieve infrastructuur en voorzieningenniveau	€ 2.989.304	0
Bereikbaarheid van kenniscentra, hoogwaardige werklocaties en bovenregionale voorzieningen en toplocaties	€ 50.596.527	0
Totaal	€ 782.264.386	16.019

Tabel 3: Europese subsidie en gecreëerde arbeidsplaatsen per EIM-categorie

Organisaties en samenwerkingen

Categorisering organisaties naar type begunstigden

Tabel 4 toont de verdeling van organisaties per type. In deze tabel is het aantal projectdeelnames en de bijbehorende Europese subsidie per type organisatie weergegeven. Het aantal deelnames ligt hoger dan het totaal aantal projecten. Dit komt doordat in sommige projecten meerdere Zuid-Nederlandse organisaties deelnemen.

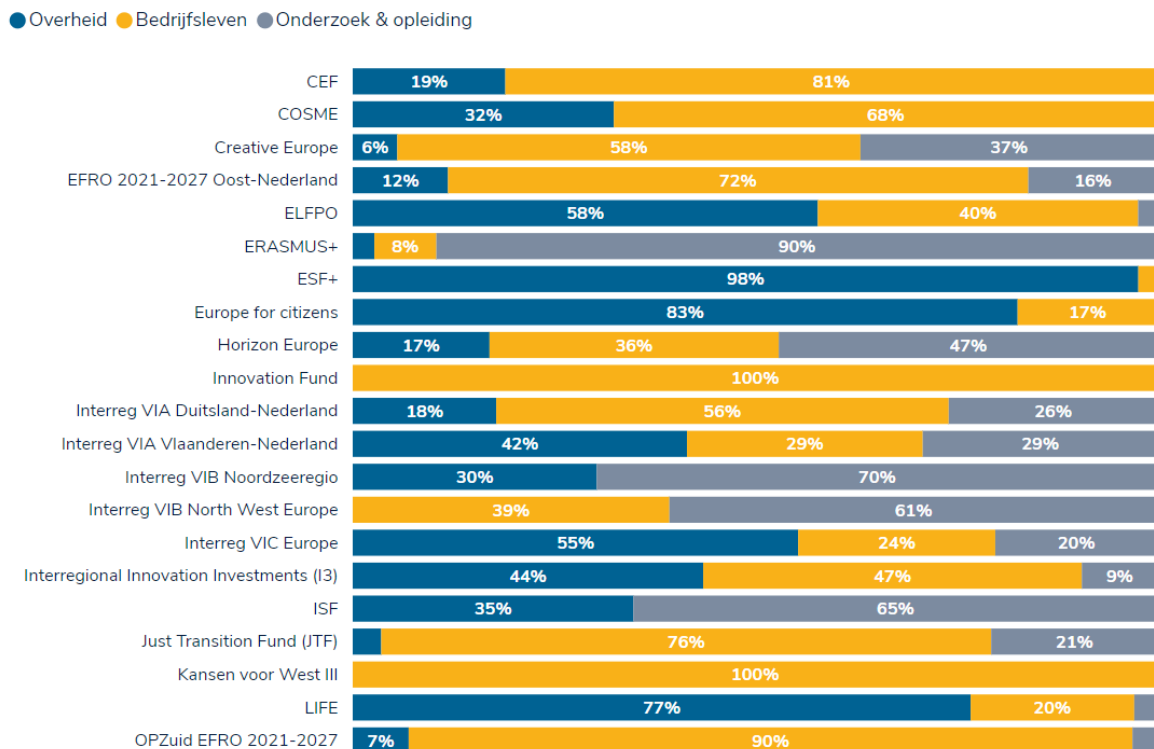
	Unieke organisaties	Project-deelnames	Europese subsidie
Bedrijfsleven	739	984	€ 403.689.932
MKB	314	434	€ 173.962.463
Groot bedrijf	68	128	€ 210.780.345
Landbouwbedrijf	287	318	€ 7.619.381
Culturele instelling	12	20	€ 1.252.085
Nutsbedrijf	2	2	€ 135.678
Overig privaat	56	82	€ 9.939.980
Onderzoek & opleiding	82	512	€ 243.742.903
Onderzoeksinstituut	13	47	€ 12.166.354
Universiteit	6	293	€ 181.805.614
HBO	10	74	€ 29.034.734
MBO	10	35	€ 10.985.933
Voortgezet onderwijs	28	46	€ 6.442.156
Primair onderwijs	10	12	€ 856.242
Overig onderwijs	5	5	€ 2.451.869
Overheid	120	253	€ 134.831.550
Rijksoverheid	2	3	€ 1.998.057
Provincie	3	17	€ 3.777.368
Gemeente	32	63	€ 28.926.039
Waterschap	6	13	€ 22.643.392
Intermediaire organisatie	43	109	€ 69.853.574
NGO	13	20	€ 3.802.800
Openbare voorziening	6	7	€ 365.416
Overig publiek	15	21	€ 3.464.903
Totaal	941	1.749	€ 782.264.386

Tabel 4: Europese subsidie, aantal unieke organisaties en projectdeelnames per type organisatie

Opmerkingen bij tabel 4:

- Het bedrijfsleven telt met 984 en € 403 miljoen de meeste projectdeelnames en Europese subsidie. Binnen het bedrijfsleven is een toename te zien van € 85 miljoen voor het MKB en € 33,5 miljoen voor grootbedrijven. De grootste subsidiebedragen binnen het organisatietype groot bedrijf is terug te zien binnen CEF en Innovation Fund. Overige verleende subsidies voor dit organisatietype zijn met name terug te zien binnen Horizon Europe.
- Ten opzichte van de vorige rapportage telt het organisatietype universiteit een toename van € 30 miljoen Europese subsidie. Op het gebied van unieke organisaties binnen 'onderzoek & opleiding' zien we de grootste toename bij het organisatietype onderzoeksinstituut.

In figuur 10 wordt de verdeling van de Europese subsidie per type organisatie (overheid, bedrijfsleven of onderzoek & opleiding) per Europees programma weergegeven.

Figuur 10: Verdeling Europese subsidie per type organisatie per Europees programma

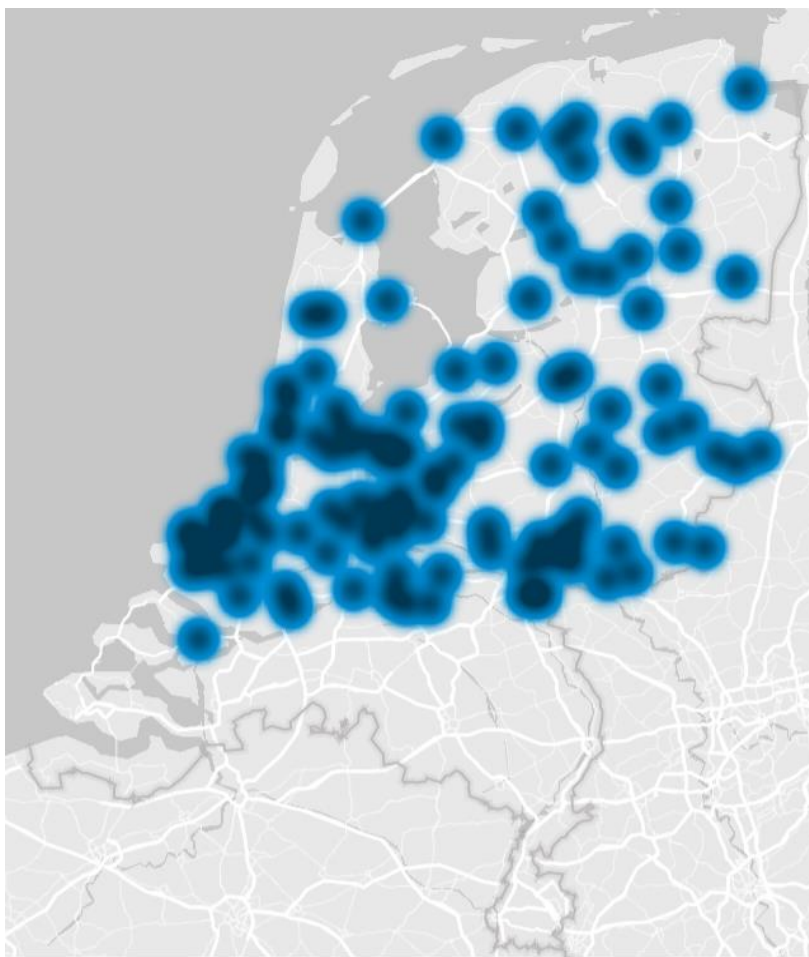
Opmerkingen bij figuur 10:

- In bovenstaand figuur blijft dat alle projectdeelnames vanuit Zuid-Nederland binnen Kansen voor West III en Innovation Fund volledig vanuit het bedrijfsleven komt, wat overeenkomt met de vorige rapportage. In de vorige rapportage was dit ook voor COSME van toepassing. Hier zijn sindsdien ook projecten met Zuid-Nederlandse overheidsorganisaties toegekend, waardoor het aandeel van de overheid hier nu 32% betreft.
- Opmerkelijk zijn de toevoegingen van het aandeel van het bedrijfsleven binnen de programma's Interreg VIA Duitsland-Nederland en Interreg VIC Europe. Tijdens het vorige peilmoment was het bedrijfsleven nog niet terug te zien in deze programma's.
- Eveneens opvallend is het aandeel onderzoek en opleiding binnen het programma Interreg VIB Noordzeeregio. In de vorige rapportage was binnen dit programma enkel de overheid actief.
- Toevoeging ten opzichte van de vorige rapportage zijn de programma's Interreg VIB North West Europe en JTF, waarbinnen met name het bedrijfsleven en onderzoek en opleiding actief zijn.

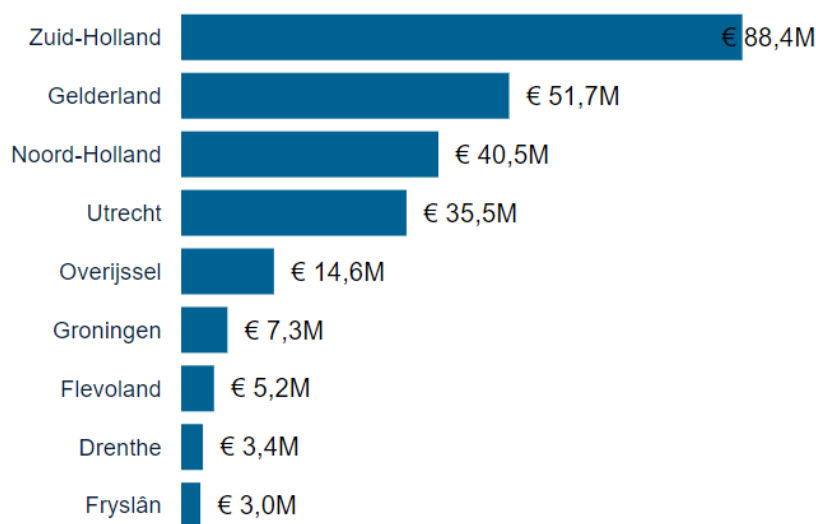
Samenwerkingspartners van Zuid-Nederlandse organisaties

Het ERAC-monitoringsysteem brengt sinds de nieuwe programmaperiode in kaart met welke organisaties wordt samengewerkt in projecten met Europese subsidie, ook buiten het onderzoeksgebied. Dit brengt veel nieuwe mogelijkheden op het gebied van netwerkanalyse met zich mee. Zo kan in beeld worden gebracht met welke steden/regio's het meest wordt samengewerkt door Zuid-Nederlandse organisaties.

Kaart 2 laat een heatmap van de vestigingsplaatsen van de partnerorganisaties (buiten Zuid-Nederland, maar binnen Nederland) zien waar Zuid-Nederlandse organisaties mee samenwerken in projecten met Europese subsidie. Figuur 11 geeft op provincieniveau de omvang van de bijbehorende Europese subsidie weer. Vervolgens is ingezoomd op de samenwerking per Zuid-Nederlandse provincie: hoe de onderlinge samenwerking is en hoe dit zich verhoudt tot de overige provincies.

Kaart 2: Geografische verdeling Europese subsidie samenwerkingspartners Zuid-Nederland

Figuur 11: Europese subsidie samenwerkingspartners Zuid-Nederland per provincie

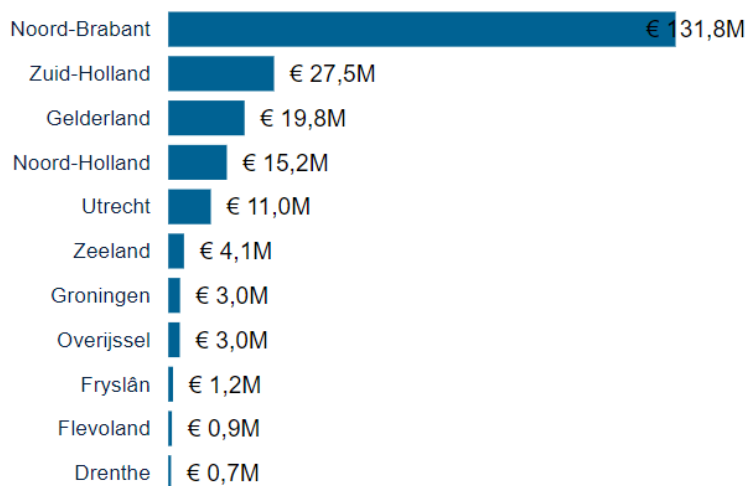
Opmerkingen bij kaart 2 en figuur 11:

- Kaart 2 laat de samenwerking van Zuid-Nederland met organisaties in heel Nederland zien. De kaart toont de grootste concentratie van samenwerking met de randstad en met Gelderland.
- Uit figuur 11 blijkt dat de samenwerking met organisaties in provincie Zuid-Holland het grootst is. Ook met organisaties in Gelderland, Noord-Holland en Utrecht wordt veel samengewerkt.
- De verschillen tussen de provincies zijn groot. Zo bestaat een groot verschil tussen de bovenste vier provincies en de rest. Hierbij dient te worden vermeld dat bij alle provincies voortgang te zien is. Een voorbeeld hiervan is de provincie Groningen, waarbij een groei te zien is van € 5,1 miljoen Europese subsidie sinds de vorige rapportage.

Samenwerkingspartners van Limburgse organisaties

Kaart 3: Geografische verdeling Europese subsidie samenwerkingspartners Limburg

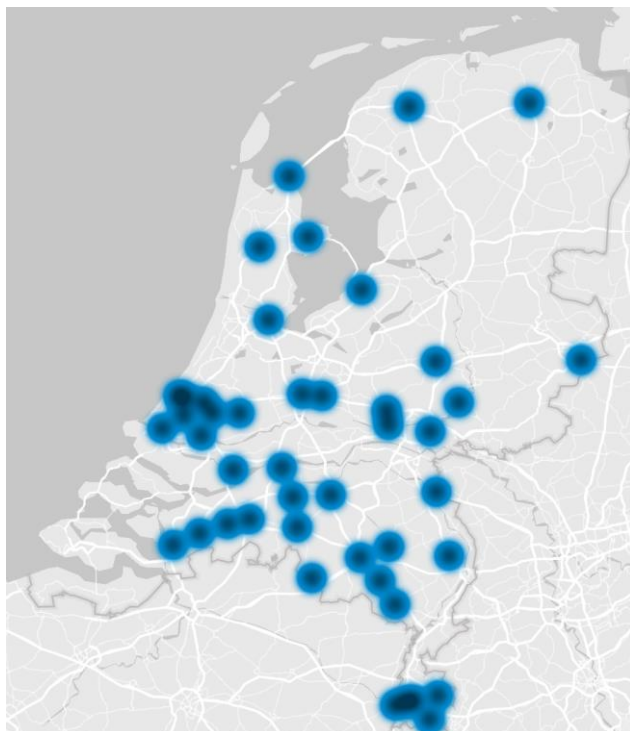

Figuur 12: Europese subsidie samenwerkingspartners Limburg per provincie

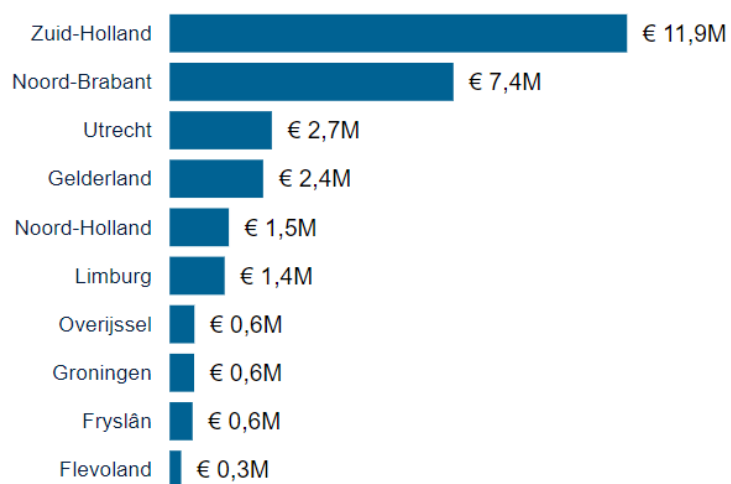
Opmerkingen bij kaart 3 en figuur 12:

- De meest omvangrijke samenwerking op het gebied van Europese subsidie is zichtbaar met Noord-Brabant, voornamelijk met het groot bedrijf RWE Generation NL B.V. in het Innovation Fund-project 'FUse, REuse, ReCycle'. Andere programma's waarin aanzienlijke samenwerkingen te zien zijn, zijn Horizon, JTF en CEF.
- Opvallend is dat de samenwerking met Zuid-Holland intensiever is dan met (het naastgelegen) Gelderland. Ook de samenwerking met organisaties uit de andere randstadprovincies is relatief hoog.
- Samenwerking met Zeeuwse organisaties volgt daarna, voornamelijk met het HBO, diverse gemeenten, landbouwbedrijven en het MKB. Deze samenwerkingen vinden vooral plaats binnen diverse Interreg-programma's en OPZuid.

Samenwerkingspartners van Zeeuwse organisaties

Kaart 4: Geografische verdeling Europese subsidie samenwerkingspartners Zeeland

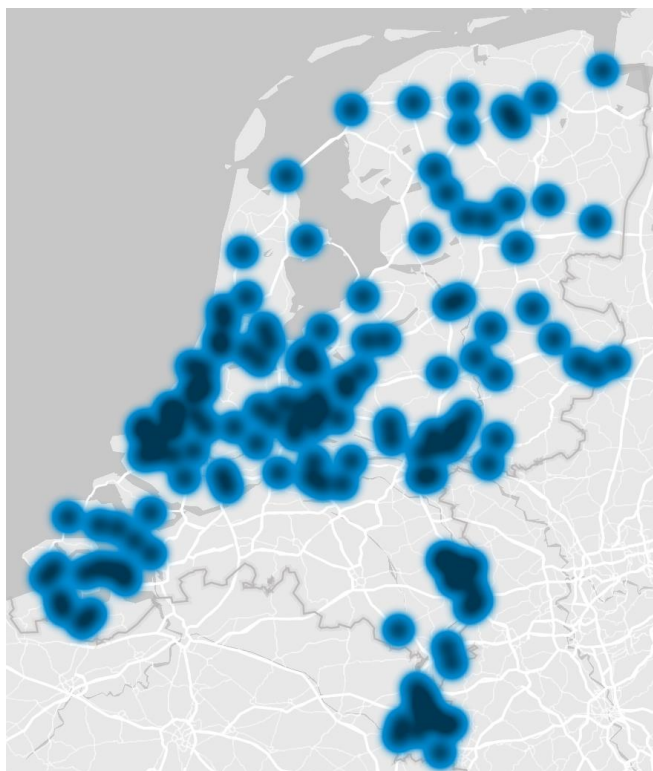

Figuur 13: Europese subsidie samenwerkingspartners Zeeland per provincie

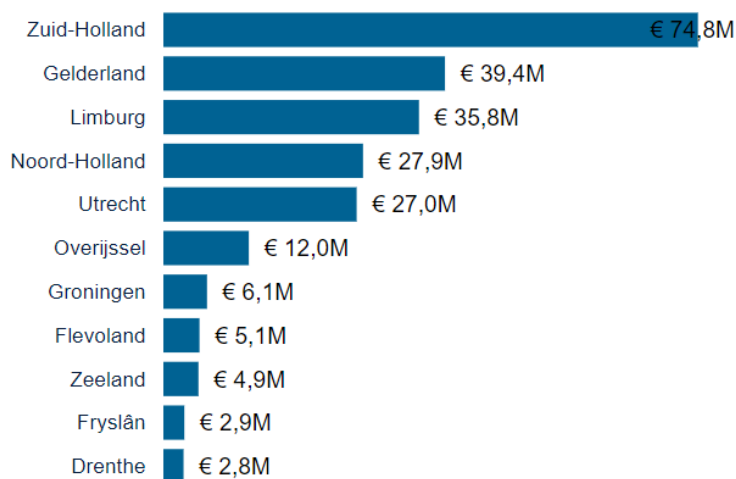
Opmerking bij kaart 4 en figuur 13:

- De Zeeuwse organisaties werken buiten Zeeland het meest samen met organisaties in Zuid-Holland en Noord-Brabant. De organisaties in Zuid-Holland zijn voornamelijk de Rijksoverheid, onderzoeksinstituten en het MKB. In Noord-Brabant zijn dit voornamelijk universiteiten, gemeenten en het MKB.
- Opvallend is dat er nog drie provincies zijn, ook niet direct naastgelegen, waar Zeeuwse organisaties meer mee samenwerken dan met organisaties uit Limburg.

Samenwerkingspartners van Noord-Brabantse organisaties

Kaart 5: Geografische verdeling Europese subsidie samenwerkingspartners Noord-Brabant

Figuur 14: Europese subsidie samenwerkingspartners Noord-Brabant per provincie

Opmerkingen bij kaart 5 en figuur 14:

- De Noord-Brabantse organisaties werken het meest samen met organisaties uit de provincie Zuid-Holland, met name met Haagse organisaties. Dit komt vooral tot uiting binnen Horizon Europe.
- Zoals al eerder geconstateerd zijn ook voor Noord-Brabant organisaties uit Gelderland, Noord-Holland en Utrecht van groot belang in de samenwerking.
- Opvallend is dat de samenwerkingsrelatie binnen projecten vanuit Noord-Brabantse organisaties met Limburgse organisaties veel groter is dan met Zeeuwse organisaties.

Niet projectgebonden financieringen:

Directe betalingen en leningen

Dit hoofdstuk geeft een verdiepende analyse op de gegevens van de drie zuidelijke provincies. Hierin worden de EIB-financiering (tabel 5) uitgelicht en de status van de betalingen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid toegelicht.

Europese financiering door EIB

Naast de Europese subsidie die uit de geïnventariseerde programma's bij Zuid-Nederlandse organisaties terechtkomt, stelt de EIB ook leningen beschikbaar. Deels als zogenaamde 'direct loans' (leningen direct aan leningnemers), deels indirect door middel van garantstellingen aan de national promotional banks. Directe leningen staan in de database op basis van locatie leningnemer. De bedragen via de national promotional banks worden toegerekend aan de provincies op basis van bruto regionaal product. Tabel 5 biedt een totaaloverzicht van de directe en indirecte EIB-leningen en projecten. De verschillende losse leningen worden separaat als bijlage verstuurd samen met het projectenoverzicht.

EIB-financiering	Financiering totaal	Directe leningen	Indirecte leningen
Provincie Limburg	€ 691.598.721	€ 519.000.000	€ 172.598.721
Provincie Noord-Brabant	€ 788.475.827	€ 115.000.000	€ 673.475.827
Provincie Zeeland	€ 553.725.077	€ 500.000.000	€ 53.725.077
Totaal	€ 2.033.799.625	€ 1.134.000.000	€ 899.799.625

Tabel 5: Totaaloverzicht EIB-leningen vanaf 2021

Betalingen uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

De voorgaande rapportage, met een peildatum van 1 september 2023, bracht in kaart hoeveel subsidie Zuid-Nederland heeft ontvangen vanuit het GLB vanaf 2021 tot aan dat moment. Dit richtte zich voornamelijk op de transitieperiode van het oude naar het nieuwe programma, POP3+, maar met financiering uit de periode 2021-2027. Het nieuwe programma, GLB 23-27, is gestart in het najaar van 2023, waarbij de eerste openstellingen werden aangekondigd. De verleende subsidies worden naar verwachting later in het voorjaar bekendgemaakt. Daarnaast wordt een overzicht van de directe betalingen eenmaal per jaar, te weten rond mei, openbaar. Deze rapportage bevat daarom ten opzichte van de vorige rapportage geen nieuwe cijfers van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Tabel 6 toont de betalingen vanuit het GLB tot en met 2022. Deze gegevens vormen het beginpunt voor de betalingen en verleende subsidies voor het nieuwe programma.

	2021	2022	Totaal
Directe betalingen	€ 158.214.925	€ 159.945.894	€ 318.160.819
Akkerbouw	€ 0	€ 0	€ 0
Basisbetaling	€ 107.761.412	€ 107.591.072	€ 215.352.484
Jonge landbouwers	€ 2.577.956	€ 2.609.150	€ 5.187.106
Teruggave crisisreserve	€ 1.972.895	€ 3.064.875	€ 5.037.770
Veehouderij	€ 586.365	€ 583.108	€ 1.169.472
Vergroeningsbetaling	€ 45.316.297	€ 46.097.689	€ 91.413.986
Markt- en prijsbeleid	€ 10.121.360	€ 14.813.529	€ 24.934.889
Algemeen	€ 0	€ 0	€ 0
Tuinbouw	€ 9.702.500	€ 8.549.428	€ 18.251.929
Veehouderij	€ 0	€ 3.121.200	€ 3.121.200
Zuivel	€ 418.860	€ 3.142.901	€ 3.561.760
Plattelandsbeleid	€ 48.657.306	€ 38.304.551	€ 86.961.857
Grondgebonden	€ 14.014.051	€ 9.464.268	€ 23.478.319
Niet-grondgebonden	€ 34.643.256	€ 28.840.283	€ 63.483.538
Totaal	€ 216.993.591	€ 213.063.974	€ 430.057.565

Tabel 6: Betalingen vanuit het GLB aan Zuid-Nederlandse organisaties per jaar

Vanuit het GLB is in de periode 2021-2022 **€ 430 miljoen** aan betalingen verricht aan Zuid-Nederlandse organisaties, voornamelijk landbouwers. Het betreft hier nettobetalingen, aangezien ook rekening is gehouden met negatieve betalingen zoals heffingen en terugbetalingen. Omdat de verleende subsidie vanuit ELFPO (onderdeel van de niet-grondgebonden maatregelen) al in de overall database aanwezig is, dienen de bedragen uit deze categorie buiten beschouwing te worden gelaten bij in beeld brengen van de additionele betalingen t.o.v. de overall database. Daardoor kan gesteld worden dat naast de projectgebonden subsidies, Zuid-Nederland in de programmaperiode tot en met 2022 ruim **€ 394 miljoen** aan landbouw gerelateerde betalingen heeft ontvangen.

Benchmark

Het monitoringsysteem betreft een landelijke database van de verleende Europese subsidie in Nederland. Hierdoor is een benchmark tussen alle twaalf Nederlandse provincies mogelijk.

In dit hoofdstuk is op basis van de verzamelde data een benchmark weergegeven naar:

- Totale Europese subsidie
- Europese subsidie omgerekend per inwoner
- Jaarlijkse Europese subsidie in verhouding tot het Bruto Regionaal Product (BRP)

Benchmark Europese subsidie

Figuur 15 geeft de totaal verleende Europese subsidie per Nederlandse provincie weer.

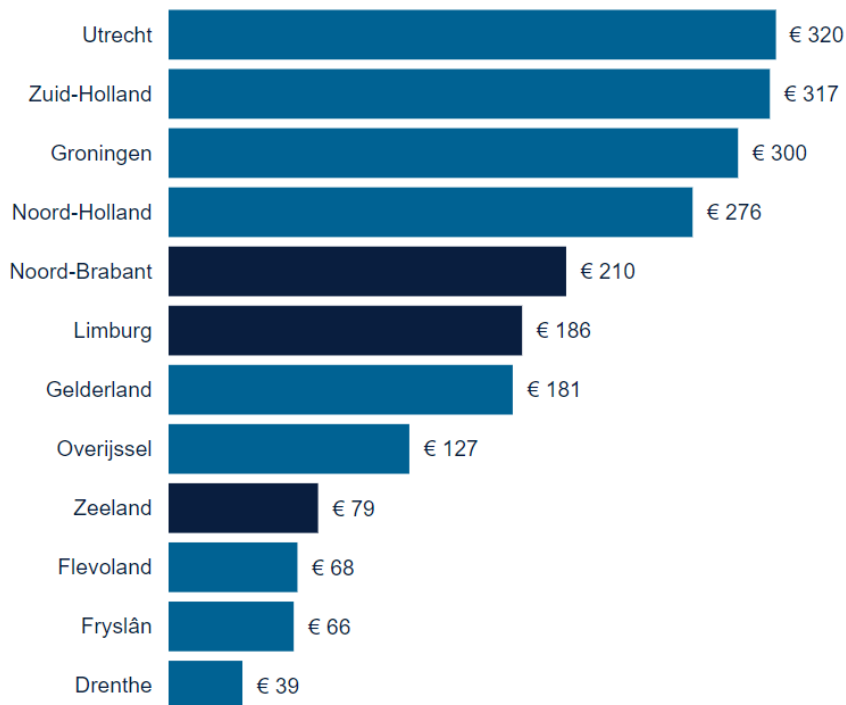

Figuur 15: Europese subsidie per provincie

Opmerking bij figuur 15:

- Voor elke provincie is een toename in Europese subsidie zichtbaar. Noord-Brabant behoudt zijn positie, terwijl Limburg en Zeeland beide één plek zijn gestegen.

Benchmark Europese subsidie per inwoner

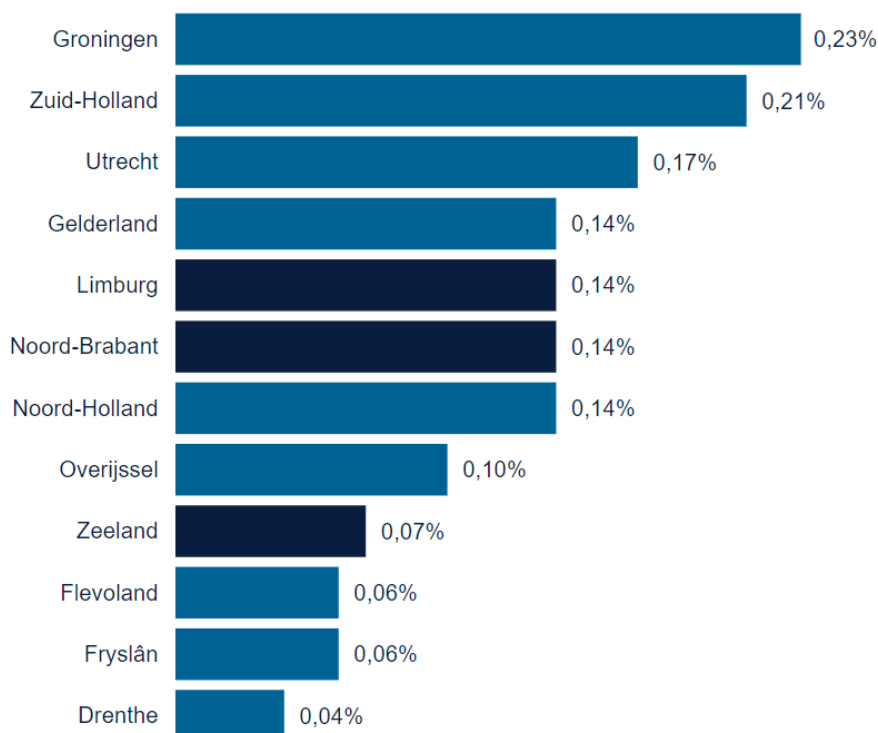

Figuur 16: Europese subsidie per inwoner

Opmerking bij figuur 16:

- De drie Zuid-Nederlandse provincies laten aanzienlijke groei zien ten opzichte van de vorige rapportage. Zeeland laat een stijging zien van € 31, Noord-Brabant van € 36 en Limburg van € 79.
- In de vorige rapportage stond Limburg achter de provincies Gelderland en Overijssel, in deze rapportage is te zien dat Limburg deze provincies heeft ingehaald. Dit wordt deels veroorzaakt door het eerdergenoemde CEF-project "Rhombus Upside II", waarbij zes organisaties met een vestigingsplaats in Limburg betrokken zijn.
- De positie van Zeeland is twee plekken gestegen. De provincie heeft daarmee de provincies Flevoland en Fryslân ingehaald. Dit komt mede door de projectdeelnames in het JTF-programma.

Benchmark Europese subsidie ten opzichte van het Bruto Regionaal Product

Figuur 17: Europese subsidie (per jaar) in procenten t.o.v. het BRP

Opmerking bij figuur 17:

- Limburg kent een stijging van 0,4%-punt in vergelijking met de vorige rapportage, wat resulteert in een gelijke positie met de provincies Gelderland, Noord-Brabant en Noord-Holland. Het belang van Europese subsidies ten opzichte van de provinciale economie is op deze manier gemeten dus gelijk tussen Limburg en Noord-Brabant.
- Ook Zeeland is twee posities gestegen, met een toename van 0,02%-punt in vergelijking met de vorige rapportage.
- Noord-Brabant heeft vrijwel dezelfde positie behouden, met een minimale stijging van 0,01%-punt.

Bijlagen

Bijlage 1	Opzet van de rapportage
Bijlage 2	Deelgegevens provincie Limburg
Bijlage 3	Deelgegevens provincie Zeeland
Bijlage 4	Deelgegevens provincie Noord-Brabant
Bijlage 5	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
Bijlage 6	Overzichtstabellen Europese programma's
Bijlage 7	Overzichtstabel Sustainable Development Goals (SDG's)

Bijlage 1

Opzet van de rapportage en inventarisatie

In deze bijlage beschrijven we de opzet van de rapportage, inventarisatie en hoe de onderliggende gegevens tot stand zijn gekomen en/of moeten worden geïnterpreteerd.

Het monitoringsysteem bevat de verleende subsidies binnen de grootste en belangrijkste Europese programma's en fondsen. Slechts enkele kleine fondsen en programma's maken geen onderdeel uit van deze inventarisatie. De inventarisatie van verleende subsidie maakt gebruik van openbare databases, contacten met programmabureaus / National Contact Points.

De inventarisatie gaat uit van verleende subsidie binnen de Europese programma's op basis van de vestigingsplaats van de subsidie-ontvangende organisaties. De projectenomvang is in werkelijkheid groter (multiplier), omdat voor de meeste programma's geldt dat slechts een deel van de projectkosten uit (Europese) subsidie wordt gefinancierd. Voor de berekening van de multiplier is op basis van ervaringscijfers per programma een gemiddeld subsidiepercentage bepaald. Deze percentages worden vertaald in een gemiddelde multiplier per programma. Berekend is dat de huidige gewogen multiplier voor Zuid-Nederland (afgerond) **1,63** bedraagt.

In het monitoringssysteem leggen we van ieder project een 'database-startdatum' vast. Op basis hiervan is de ontwikkeling van subsidietoekenning in de tijd beschikbaar. Indien beschikbaar gebruiken we hiervoor de datum van de verleningsbeschikking. Als alternatief wordt de startdatum van het project gebruikt, of anders de datum van vastlegging in de database.

1.1 Categorisering

Categorisering op projectniveau

Alle projecten worden gecategoriseerd op vier variabelen:

- Bestuurlijk thema
- Topsector
- Maatregel cf. EIM-rekentool
- Nevenonderwerpen

Bestuurlijk thema

De bestuurlijk thema's zijn opgesteld door alle provinciale coalitieakkoorden te analyseren en hieruit een rode lijn te destilleren. Op deze wijze zijn de bestuurlijke thema's herkenbaar binnen de decentrale overheden en kan een goede vergelijking worden gemaakt met regionaal beleid. Er wordt gebruik gemaakt van de volgende bestuurlijke thema's:

- Arbeidsmarkt & Werkgelegenheid
- Circulaire economie
- Cultuur & Samenleving
- Energie
- Innovatie algemeen
- Landbouw & Visserij
- Mobiliteit & Infrastructuur
- Natuur, Milieu & Biodiversiteit
- Onderwijs
- Zorg & Welzijn

Topsectoren

Economische projecten worden gecategoriseerd naar topsector. Deze zijn gebaseerd op het nationaal topsectorenbeleid. De volgende topsectoren zijn onderdeel van de monitoring:

- Agri & Food
- Chemie
- Creatieve industrie
- Energie
- ICT
- High Tech Systemen en Materialen (HTSM)
- Life Sciences & Health
- Logistiek
- Tuinbouw & Uitgangsmaterialen
- Water & Maritiem

Sustainable Development Goals

De Sustainable Development Goals (SDG's) zijn zeventien wereldwijde doelstellingen voor duurzame ontwikkeling, opgezet door de Verenigde Naties in 2015. De doelen zouden in 2030 moeten zijn bereikt. De doelstellingen zijn geformuleerd om deze praktisch toepasbaar te maken en fungeren ook als handvatten voor de samenleving om stappen te zetten richting duurzaamheid. De projecten die niet in directe zin passen binnen één van de zeventien SDG's worden gecategoriseerd onder 'niet van toepassing'. De SDG's zijn als volgt:

- Uitbannen van alle vormen van (extreme) armoede
- Einde aan honger, zorgen voor voedselzekerheid en duurzame landbouw
- Gezondheidszorg voor iedereen
- Inclusief, gelijkwaardig en kwalitatief onderwijs voor iedereen
- Gelijke rechten voor mannen en vrouwen en empowerment van vrouwen en meisjes
- Schoon water en sanitaire voorzieningen voor iedereen
- Toegang tot betaalbare en duurzame energie voor iedereen
- Inclusieve, economische groei, werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen
- Infrastructuur voor duurzame industrialisatie
- Verminderen ongelijkheid binnen en tussen landen
- Maak steden veilig, veerkrachtig en duurzaam
- Duurzame consumptie en productie
- Aanpak klimaatverandering
- Beschermen en duurzaam gebruik van de oceanen en zeeën
- Beschermen van ecosystemen, bossen en biodiversiteit
- Bevorderen van veiligheid, publieke diensten en recht voor iedereen
- Versterken van het mondiaal partnerschap om doelen te bereiken

EIM

De EIM-rekentool is in opdracht van het toenmalige Ministerie van Economische Zaken ontwikkeld om van projecten verwachte vervolginvesteringen en werkgelegenheid in te schatten. Hiervoor zijn 21 categorieën projecten (maatregelen) gedefinieerd, met voor iedere categorie een eigen berekeningssystematiek van de vervolginvesteringen en werkgelegenheid.

Nevenonderwerpen

Om meer diepgang in de analyse te krijgen, wordt waar van toepassing een nevenonderwerp toegevoegd aan een project. Dit zijn categorisering die meer duiding geven over de aard van een project. Deze analyses vormen geen standaard onderdeel van de rapportage, maar zijn opvraagbaar bij aanvullende analyses. De volgende nevenonderwerpen worden gebruikt:

- Artificial Intelligence
- Coronacrisis
- Cybersecurity
- Fundamenteel onderzoek
- Klimaatadaptatie
- Sport & Bewegen (vitaal leven)
- Stikstof
- Toerisme & Recreatie
- Wonen & Woningmarkt

Categorisering op organisatieniveau

Van de organisaties die participeren in de projecten wordt vastgelegd hoeveel subsidie zij binnen het project toegekend hebben gekregen. Daarnaast wordt de vestigingsplaats van deze organisaties vastgelegd. De vestigingsplaats is de basis voor de geografische verdeling van de Europese subsidie. Op deze manier kan een onderverdeling gemaakt worden naar subsidie per gemeente of provincie. Ten slotte wordt vastgelegd welk type organisatie de financiering ontvangt.

1.2 Europese programma's

Het monitoringsysteem bevat de verleende subsidies binnen de grootste en belangrijkste Europese programma's en fondsen. Slechts enkele kleine fondsen en programma's maken geen onderdeel uit van deze inventarisatie. Dit zijn dezelfde uitgangspunten als de vorige programmaperiode. Zie de bijlage voor korte duiding van de opgenomen programma's.

De programma's worden gecategoriseerd naar regieorgaan. Hierin wordt onderscheid gemaakt naar programma's onder regionale regie, nationale regie en Europese regie. Programma's onder regionale regie zijn Interreg A, EFRO en POP (w.b. overgangperiode richting GLB 23-27). Dit zijn programma's waar provincies zelf aan het roer staan en invloed uit kunnen oefenen. Programma's onder nationale regie zijn bijvoorbeeld AMIF en ESF+. Hier is de Rijksoverheid de meest bepalende actor. Programma's onder Europese regie worden voornamelijk vanuit Brussel aangestuurd. Horizon Europe is het grootste programma onder Europese regie. Waar programma's onder regionale en nationale regie ook een bepaald geografisch gebied kennen, denk aan Kansen voor West III of ESF+, zijn programma's onder Europese regie in heel Europa toepasbaar. Dit houdt in dat organisaties uit heel Europa kunnen deelnemen aan deze programma's en concurreren om het budget.

Onderstaand zijn de in het monitoringsysteem aanwezige programma's benoemd, gecategoriseerd naar regieorgaan.

Programma's – regionale regie

- EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling)
  - Kansen voor West III
  - EFRO 2021-2027 Noord-Nederland
  - EFRO 2021-2027 Oost-Nederland
  - OPZuid EFRO 2021-2027
- ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling), onderdeel GLB 23-27

- Interreg – grensoverschrijdende samenwerking:
  - Interreg VIA Duitsland-Nederland
  - Interreg VIA Euregio Maas-Rijn
  - Interreg VIA Vlaanderen-Nederland
  - Interreg VIB Noordzeeregio
  - Interreg VIB North West Europe
- Just Transition Fund (JTF)

Programma's – nationale regie

- AMIF (Asiel- en Migratiefonds)
- EMVAF (Europees Maritiem, Visserij en Aquacultuur Fonds)
- ESF+ (Europees Sociaal Fonds+):
  - Kwetsbare werkenden en werkzoekenden
  - Sociale innovatie
  - Voedselhulp
- ISF (Fonds voor de Interne Veiligheid)

Programma's – Europese regie

- CEF (Connecting Europe Facility)
  - Digitaal
  - Energie
  - Transport
- COSME
- Creative Europe
- EEE-F
- ELENA
- Erasmus+
- Europe for Citizens (CERV)
- European Urban Initiative
- Eurostars
- Horizon Europe:
  - Clusters
  - EDF (European Defence Fund)
  - EIC (European Innovation Council)
  - EIE (European Innovation Ecosystems)
  - EIT (European Institute of Innovation and Technology)
  - ERC (European Research Council)
  - JRC (Joint Research Centre)
  - Marie Curie
  - Reforming/enhancing EU R&I System
  - Research infrastructures
  - Widening participation/spreading excellence
- Innovation Fund
- Interreg VIC Europe
- Interregional Innovation Investments (I3)
- LIFE
- URBACT V

1.3 Samenwerking

Nieuw in deze versie van het monitoringsysteem is de mogelijkheid om in kaart brengen wie met wie samenwerkt in Europese projecten. Door deze samenwerking in beeld te brengen, ook over de grenzen van het onderzoeksgebied, is het mogelijk op verschillende niveaus netwerkanalyses te maken. Zo brengen we niet alleen in beeld wat er gebeurt, maar vooral welke dynamiek en welke onderlinge verbinding / samenwerking hieraan ten grondslag ligt. De netwerkanalyse geeft antwoord op vragen als: "Met welke regio's werken onze organisaties het meest samen?" Maar ook meer ingezoomd: "Welke samenwerkingsverbanden zijn er tussen ons MKB en andere organisaties in projecten die bijdragen aan een specifieke topsector?" Of: "Hoe sterk is de regionale samenwerking tussen onze kennisinstellingen en ons bedrijfsleven?" In het rapport wordt op algemeen niveau (het niveau van het onderzoeksgebied en per provincie in het onderzoeksgebied) naar de samenwerkingen gekeken. Eventuele aanvullende analyses zijn aan te vragen.

1.4 Benchmark

Om de data te vergelijken met andere Nederlandse provincies is in deze rapportage een benchmark opgenomen. Het betreft hier een landsdekkende benchmark op basis van het aantal inwoners en het BRP (over de gehele periode en per jaar). Ook is van andere provincies de verdeling van de Europese subsidie tussen programma's onder regionale, nationale en Europese regie weergegeven.

1.5 Dataverzameling

Bij de dataverzameling wordt gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Zo wordt er gebruik gemaakt van openbare databases als van contacten met programmabureau's. De beschikbaarheid van data verschilt per programma. Horizon Europe stelt bijvoorbeeld een zeer uitgebreide dataset beschikbaar via Cordis. In deze dataset is per deelnemende organisatie omschreven hoeveel subsidie zij ontvangen en waar ze gevestigd zijn. Bij enkele programma's zijn alleen de totaalgegevens per project bekend. Dit houdt dus ook in dat alleen het totaal subsidiebedrag bekend is. Bij dergelijke programma's wordt het bedrag per organisatie berekend door dit totaalbedrag te delen door het aantal deelnemende organisaties. Op deze manier kan toch een goede inschatting gemaakt worden van de verleende financiering. Voor het EFRO-programma gebruiken we gegevens die verstrekt zijn door de Managementautoriteit. Ten slotte worden voor ELFPO de gegevens verstrekt door de provincies zelf.

Onze aanpak gaat uit van pragmatisme in het komen tot voldoende betrouwbare en bruikbare gegevens, zonder 'wetenschappelijk volledig' te willen zijn. Met de gepleegde inzet garanderen we een dekkend beeld van minimaal 90%. Dit met de wetenschap dat de inspanningen om de laatste 10% te vergaren onevenredig groot zijn ten opzichte van de meerwaarde ervan in de analyses.

1.6 Toerekening financiering

Subsidie wordt aan een locatie toegerekend op basis van adresgegevens zoals aanwezig in de programmadatabases. Dit houdt in dat bijvoorbeeld alle financiering die TNO ontvangt binnen Horizon Europe wordt toegeschreven aan Den Haag. Dit komt doordat TNO bij aanvragen Den Haag als locatie opgeeft (vanwege de locatie van het hoofdkantoor) en daarmee ook als zodanig terugkomt in de projectendatabase. Het is onmogelijk te achterhalen in welke TNO-vestiging de werkzaamheden daadwerkelijk uitgevoerd worden en daarom wordt de locatie in de database aangehouden als projectplaats in de monitoring.

Hiernaast wordt binnen Interreg soms met voucherregelingen gewerkt. Dit houdt in dat Europees geld eerst terecht komt bij een intermediaire organisatie die dit geld vervolgens weer verdeelt over andere partijen. Deze partijen zijn niet bij ons bekend, dit komt doordat in de openbare database alleen de primaire ontvanger van de middelen wordt benoemd. Bij voucherregelingen is dit de intermediaire organisatie. Dit houdt in dat in de

monitoring ook slechts melding gemaakt wordt van deze intermediair en het totale bedrag aan financiering aan deze organisatie wordt toegeschreven.

1.7 Doorontwikkeling monitoringsysteem

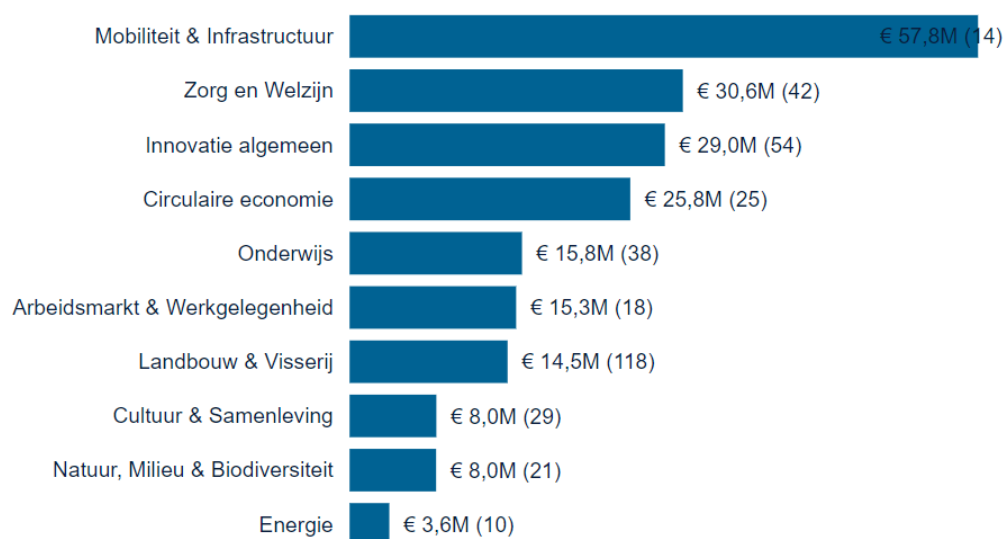
Er vindt continu inhoudelijke toetsing van het monitoringsysteem plaats. Deze toetsing is onder andere mogelijk door contacten met de provincies of met subsidieverstrekkers. Regelmatig wordt met deze informatie de database aangescherpt. Het is hierdoor mogelijk dat een subsidiebedrag wordt gerectificeerd, of dat een eerder gekozen categorisering wijzigt, bijvoorbeeld van topsector Chemie naar HTSM. Dit alles met als doel om op het moment van rapportage het monitoringsysteem zo goed mogelijk inzicht te laten geven in de verleende Europese subsidie in het onderzoeksgebied.

Bijlage 2

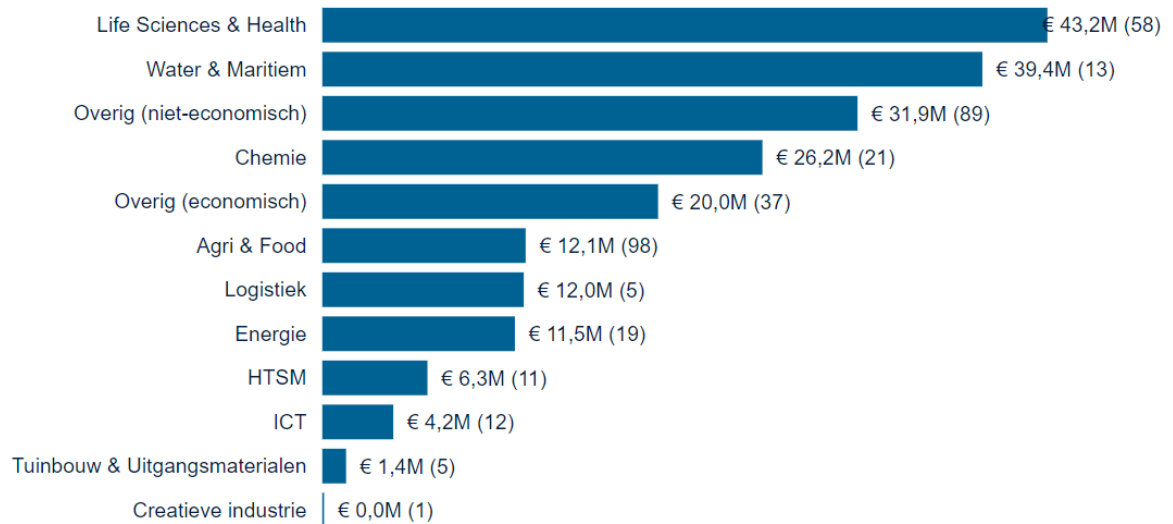
Deelgegevens provincie Limburg

	Projecten	Europese subsidie
Europese regio	196	€ 157.540.849
CEF	7	€ 52.659.430
COSME	1	€ 302.400
Creative Europe	1	€ 39.942
ERASMUS+	34	€ 14.008.557
Europe for citizens	5	€ 712.966
Horizon Europe	134	€ 85.950.910
Innovation Fund	2	€ 575.000
Interreg VIC Europe	6	€ 1.471.520
Interregional Innovation Investments (I3)	1	€ 867.435
LIFE	5	€ 952.689
Nationale regio	3	€ 2.841.598
ESF+	3	€ 2.841.598
Regionale regio	170	€ 48.002.135
ELFPO	114	€ 13.725.344
Interreg VIA Duitsland-Nederland	16	€ 4.760.080
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	12	€ 5.422.947
Just Transition Fund (JTF)	14	€ 20.480.132
Kansen voor West III	2	€ 46.561
OPZuid EFRO 2021-2027	12	€ 3.567.071
Totaal	369	€ 208.384.582

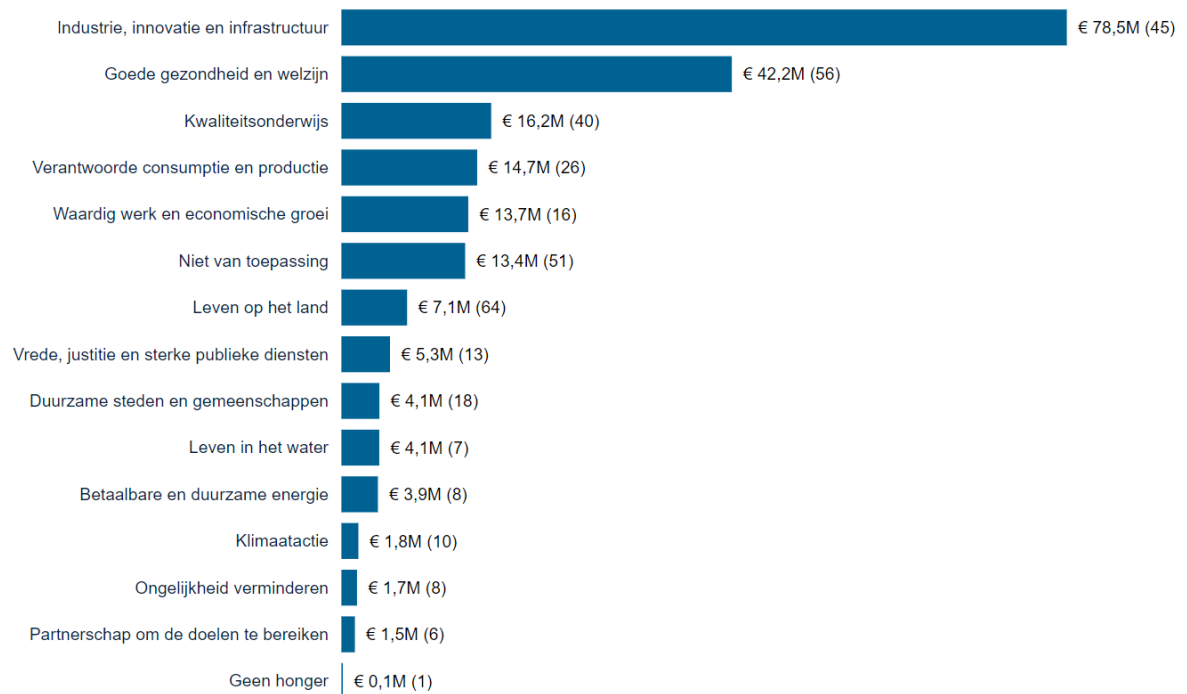
Tabel 1: Aantal projecten en Europese subsidie per programma in Limburg

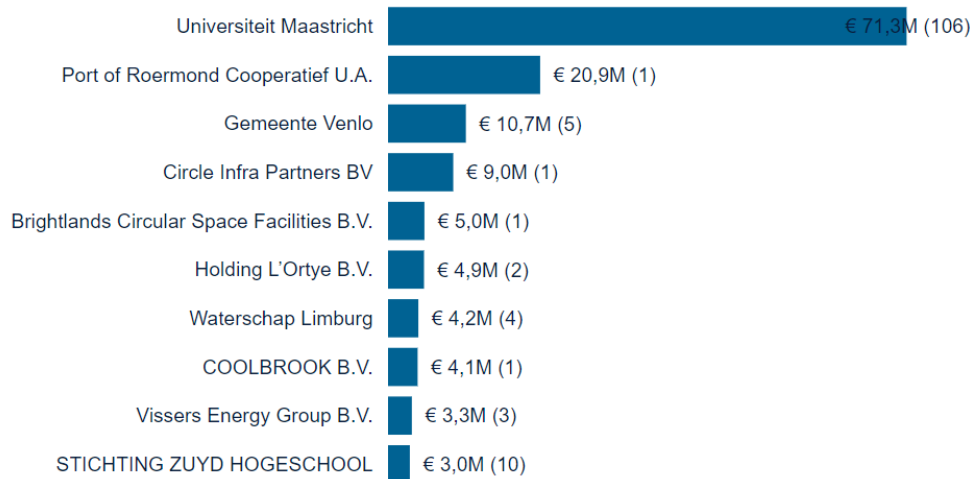
Figuur 1: Europese subsidie (en projecten) per bestuurlijk thema in Limburg

Figuur 2: Europese subsidie (en projecten) per topsector in Limburg

Figuur 3: Europese subsidie (en projecten) naar SDG's in Limburg

Figuur 4: Top-10 Limburgse organisaties in Europese subsidie (en projectdeelnames)

	2021	2022	Totaal
Directe betalingen	€ 33.351.672	€ 33.644.468	€ 66.996.140
Akkerbouw	€ 0	€ 0	€ 0
Basisbetaling	€ 22.660.296	€ 22.671.376	€ 45.331.672
Jonge landbouwers	€ 454.248	€ 461.931	€ 916.179
Teruggave crisisreserve	€ 417.704	€ 639.082	€ 1.056.786
Veehouderij	€ 156.470	€ 148.367	€ 304.837
Vergroeningsbetaling	€ 9.662.955	€ 9.723.712	€ 19.386.667
Markt- en prijsbeleid	€ 7.192.058	€ 6.543.056	€ 13.735.115
Algemeen	€ 0	€ 0	€ 0
Tuinbouw	€ 7.192.058	€ 5.862.656	€ 13.054.715
Veehouderij	€ 0	€ 680.400	€ 680.400
Zuivel	€ 0	€ 0	€ 0
Plattelandsbeleid	€ 14.192.872	€ 12.406.798	€ 26.599.670
Grondgebonden	€ 6.851.955	€ 4.622.101	€ 11.474.056
Niet-grondgebonden	€ 7.340.917	€ 7.784.697	€ 15.125.614
Totaal	€ 54.736.603	€ 52.594.322	€ 107.330.926

Tabel 2: Betalingen vanuit het GLB aan Limburg organisaties per jaar

EIB-projectnaam	EIB-bijdrage
LIMBURGS ENERGIE FONDS 2	€ 54.000.000
ZUYDERLAND MEDISCH CENTRUM	€ 100.000.000
Colle Rental & sales electrification	€ 35.000.000
VIECURI SUSTAINABLE HEALTHCARE	€ 90.000.000
SINT JANS GASTHUIS SUSTAINABLE HEALTHCARE	€ 40.000.000
WATER SUPPLY - PROVINCE OF LIMBURG II	€ 100.000.000
BOELS EQUIPMENT ELECTRIFICATION	€ 100.000.000
Subtotaal directe leningen	€ 519.000.000
ELECTRICAL SOLUTIONS RDI PROGRAMME - COVID-19	€ 84.344
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 14.057.357
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 421.721
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 421.721
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX COVID19 RESPONSE	€ 3.373.766
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS II	€ 7.028.679
GN STORE NORD - HEARING AIDS RDI	€ 168.688
NS RAIL ROLLING STOCK EXPANSION	€ 14.057.357
MEDIA DIGITAL TRANSFORMATION	€ 2.136.718
FLORIMOND DESPREZ CLIMATE RESILIENT SEEDS	€ 89.967
Rabobank SME Support - EGF	€ 4.174.347
Neuconnect interconnector	€ 5.444.498
Neuconnect interconnector	€ 440.555
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 70.007
WASTE RECOVERY & RECYCLING	€ 607.278
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VII	€ 16.868.829
ALD PAN-EUROPEAN CLEAN TRANSPORT FLEET	€ 843.441
ING BANK SUSTAINABLE PROJECTS L4SME-MIDCAPS 2	€ 8.434.414
IN OVO (IEU GT)	€ 2.249.177
COVESTRO SUSTAINABLE SOLUTIONS RDI	€ 1.349.506
DE LAGE LANDEN SUSTAINABILITY L4SME-MIDCAPS2	€ 11.245.886
KWS SAAT RDI	€ 168.688
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VIII	€ 22.491.772
ENEXIS ELECTRICITY NETWORK UPGRADE AND EXPANSION	€ 28.114.715
ABN AMRO CLIMATE TRANSITION L4SME	€ 14.057.357
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX L4SMES & MIDCAPS II	€ 2.952.045
NWB LOAN FOR CLIMATE AND FLOOD PROTECTION - MBIL	€ 11.245.886
Subtotaal indirecte leningen	€ 172.598.721
Totaal	€ 691.598.721

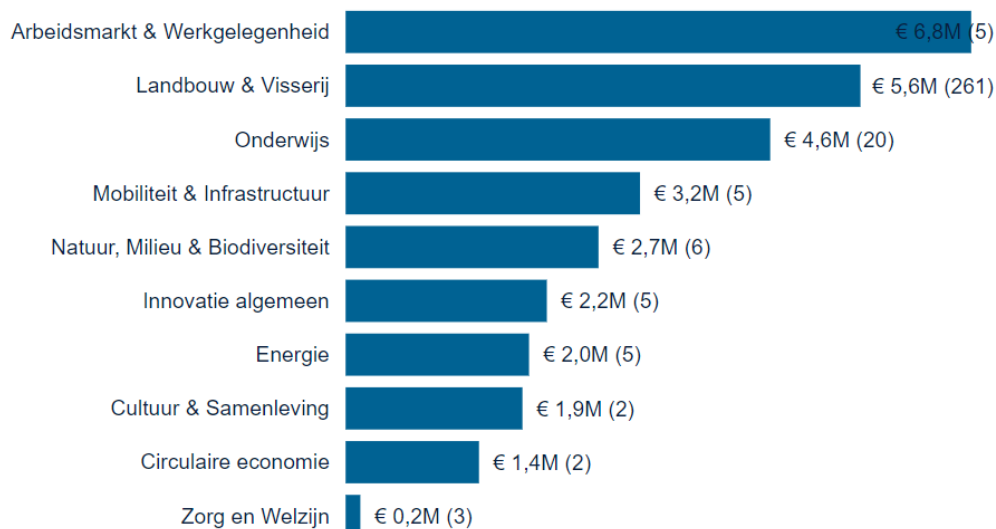
Tabel 3: EIB-Gelden Limburg

Bijlage 3

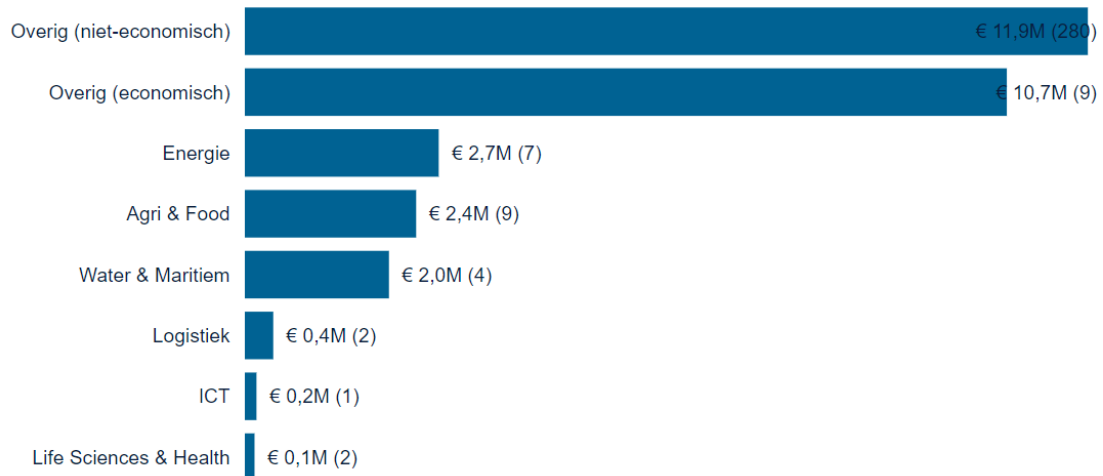
Deelgegevens provincie Zeeland

	Projecten	Europese subsidie
Europese regie	29	€ 6.251.896
CEF	1	€ 227.417
COSME	1	€ 299.943
ERASMUS+	20	€ 3.260.986
Horizon Europe	4	€ 1.978.483
Interreg VIC Europe	3	€ 485.067
Nationale regie	2	€ 894.449
ESF+	2	€ 894.449
Regionale regie	283	€ 23.332.302
EFRO 2021-2027 Oost-Nederland	2	€ 150.629
ELFPO	254	€ 3.795.469
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	12	€ 7.805.592
Interreg VIB Noordzeeregio	2	€ 829.985
Interreg VIB North West Europe	1	€ 207.890
Just Transition Fund (JTF)	4	€ 7.315.953
Kansen voor West III	2	€ 227.388
OPZuid EFRO 2021-2027	6	€ 2.999.397
Totaal	314	€ 30.478.647

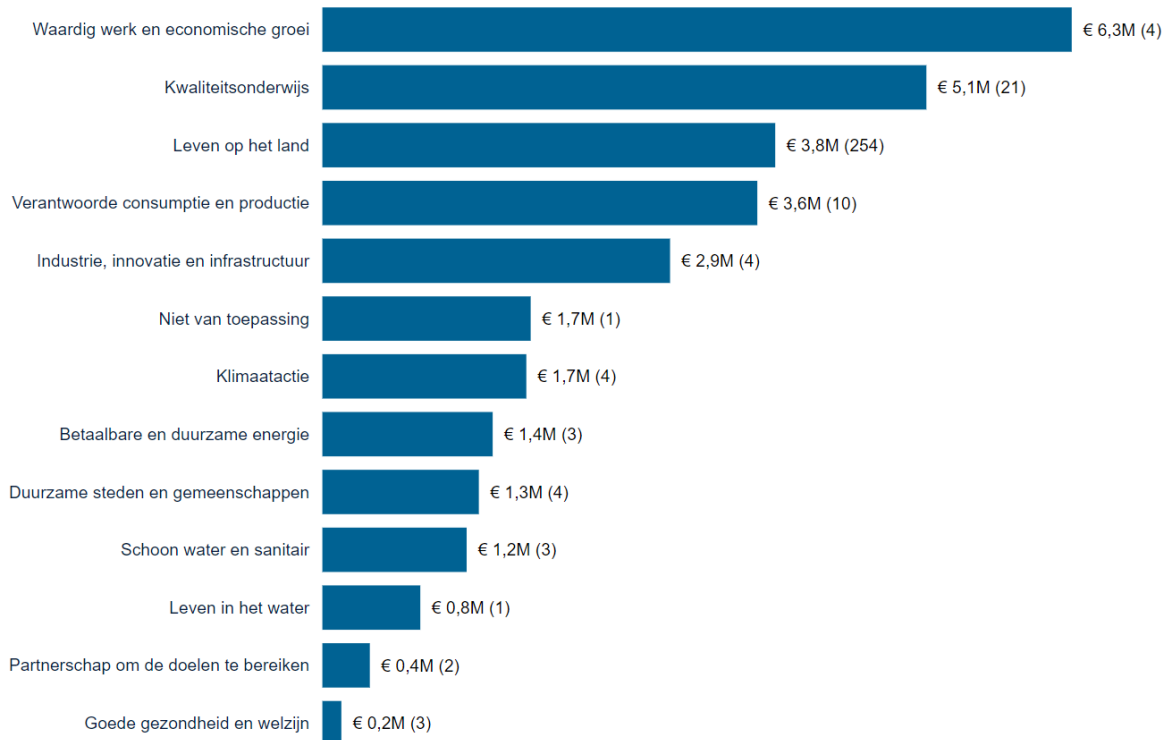
Tabel 1: Aantal projecten en Europese subsidie per programma in Zeeland

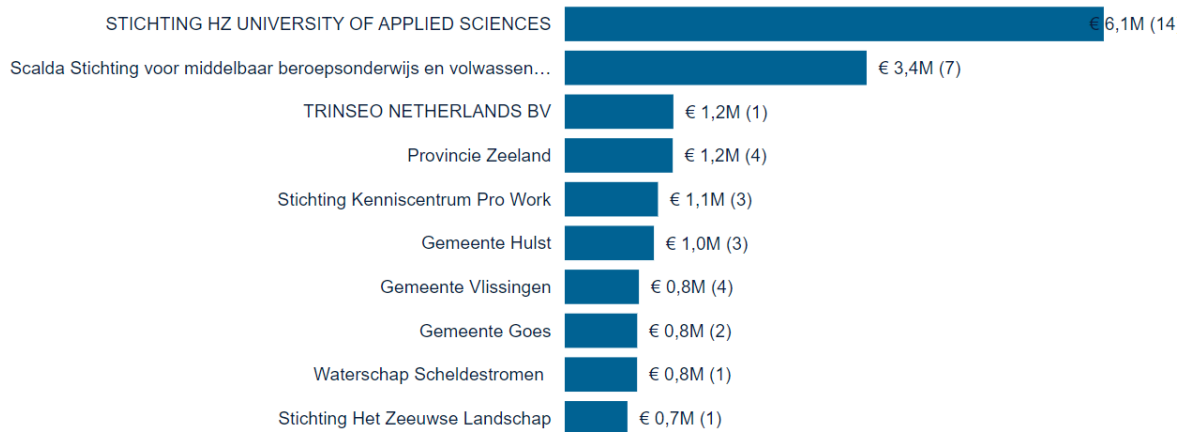
Figuur 1: Europese subsidie (en projecten) per bestuurlijk thema in Zeeland

Figuur 2: Europese subsidie (en projecten) per topsector in Zeeland

Figuur 3: Europese subsidie (en projecten) naar SDG's in Zeeland

Figuur 4: Top-10 Zeeuwse organisaties in Europese subsidie (en projectdeelnames)

	2021	2022	Totaal
Directe betalingen	€ 40.632.891	€ 41.720.728	€ 82.353.619
Akkerbouw	€ 0	€ 0	€ 0
Basisbetaling	€ 27.477.270	€ 27.992.895	€ 55.470.165
Jonge landbouwers	€ 710.226	€ 736.086	€ 1.446.312
Teruggave crisisreserve	€ 538.358	€ 838.078	€ 1.376.436
Veehouderij	€ 68.644	€ 92.210	€ 160.854
Vergroeningsbetaling	€ 11.838.393	€ 12.061.460	€ 23.899.852
Markt- en prijsbeleid	€ 0	€ 99.900	€ 99.900
Algemeen	€ 0	€ 0	€ 0
Tuinbouw	€ 0	€ 0	€ 0
Veehouderij	€ 0	€ 99.900	€ 99.900
Zuivel	€ 0	€ 0	€ 0
Plattelandsbeleid	€ 13.152.078	€ 10.837.652	€ 23.989.730
Grondgebonden	€ 2.220.373	€ 1.595.463	€ 3.815.837
Niet-grondgebonden	€ 10.931.705	€ 9.242.189	€ 20.173.894
Totaal	€ 53.784.969	€ 52.658.280	€ 106.443.249

Tabel 2: Betalingen vanuit het GLB aan Zeeland organisaties per jaar

EIB-projectnaam	EIB-bijdrage
BORSSELE 1 AND 2 OFFSHORE WIND FARM	€ 500.000.000
Subtotaal directe leningen	€ 500.000.000
ELECTRICAL SOLUTIONS RDI PROGRAMME - COVID-19	€ 26.254
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 4.375.656
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 131.270
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 131.270
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX COVID19 RESPONSE	€ 1.050.157
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS II	€ 2.187.828
GN STORE NORD - HEARING AIDS RDI	€ 52.508
NS RAIL ROLLING STOCK EXPANSION	€ 4.375.656
MEDIA DIGITAL TRANSFORMATION	€ 665.100
FLORIMOND DESPREZ CLIMATE RESILIENT SEEDS	€ 28.004
Rabobank SME Support - EGF	€ 1.299.355
Neuconnect interconnector	€ 1.694.717
Neuconnect interconnector	€ 137.132
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 21.791
WASTE RECOVERY & RECYCLING	€ 189.028
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VII	€ 5.250.787
ALD PAN-EUROPEAN CLEAN TRANSPORT FLEET	€ 262.539
ING BANK SUSTAINABLE PROJECTS L4SME-MIDCAPS 2	€ 2.625.394
IN OVO (IEU GT)	€ 700.105
COVESTRO SUSTAINABLE SOLUTIONS RDI	€ 420.063
DE LAGE LANDEN SUSTAINABILITY L4SME-MIDCAPS2	€ 3.500.525
KWS SAAT RDI	€ 52.508
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VIII	€ 7.001.049
ENEXIS ELECTRICITY NETWORK UPGRADE AND EXPANSION	€ 8.751.312
ABN AMRO CLIMATE TRANSITION L4SME	€ 4.375.656
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX L4SMES & MIDCAPS II	€ 918.888
NWB LOAN FOR CLIMATE AND FLOOD PROTECTION - MBIL	€ 3.500.525
Subtotaal indirecte leningen	€ 53.725.077
Totaal	€ 553.725.077

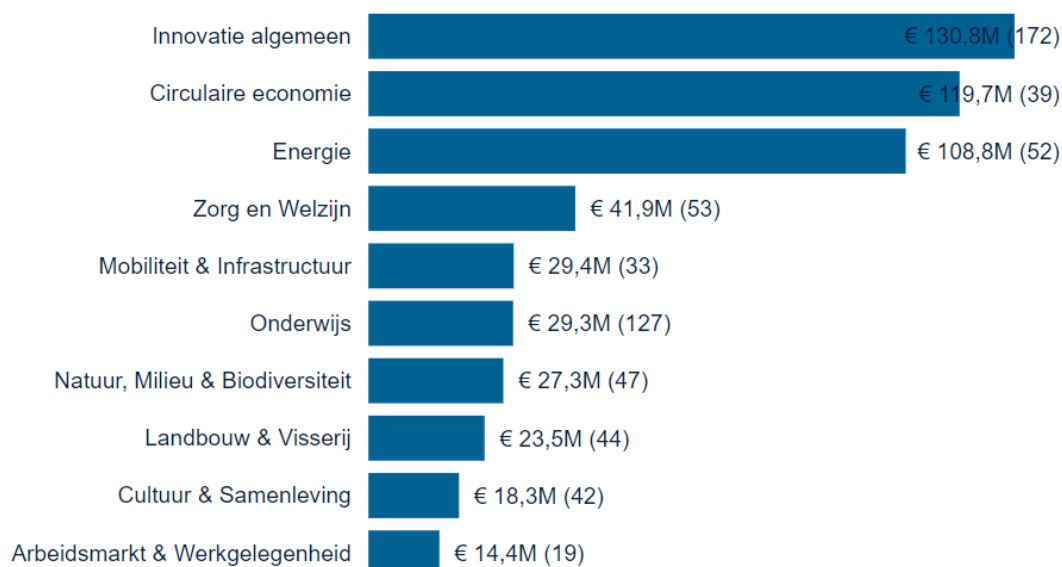
Tabel 3: EIB-Gelden Zeeland

Bijlage 4

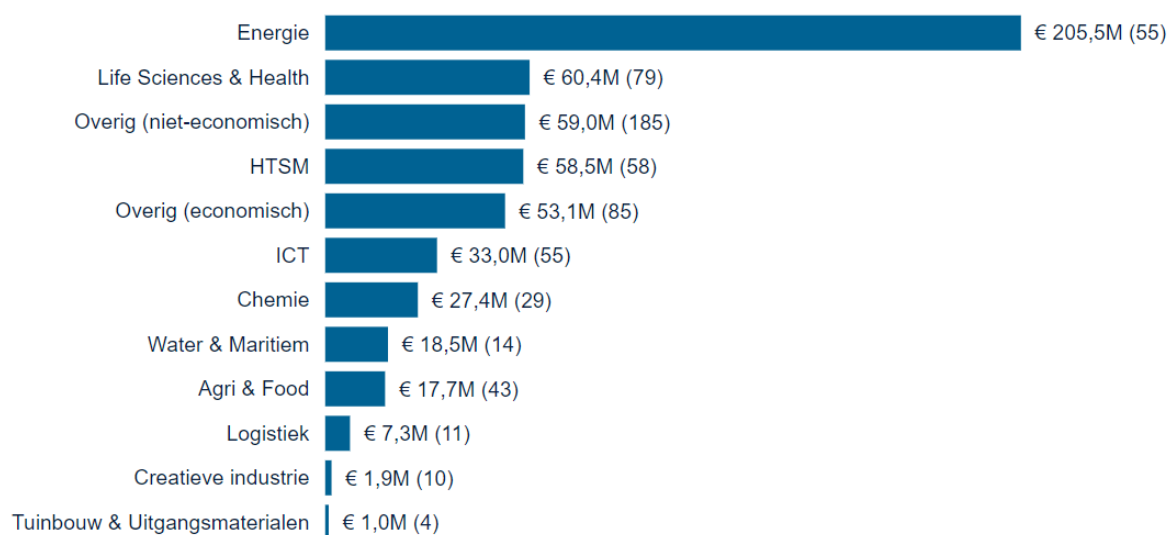
Deelgegevens provincie Noord-Brabant

	Projecten	Europese subsidie
Europese regie	501	€ 440.550.843
CEF	7	€ 14.421.399
COSME	7	€ 1.456.531
Creative Europe	8	€ 812.431
ERASMUS+	123	€ 26.883.988
Europe for citizens	5	€ 144.571
Horizon Europe	328	€ 281.342.625
Innovation Fund	2	€ 99.843.400
Interreg VIC Europe	4	€ 1.337.552
Interregional Innovation Investments (I3)	6	€ 7.893.458
LIFE	11	€ 6.414.888
Nationale regie	7	€ 5.397.427
ESF+	5	€ 4.534.200
ISF	2	€ 863.227
Regionale regie	120	€ 97.452.887
EFRO 2021-2027 Oost-Nederland	4	€ 164.704
ELFPO	18	€ 18.671.016
Interreg VIA Duitsland-Nederland	15	€ 2.399.178
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	22	€ 11.382.839
Interreg VIB Noordzeeregio	4	€ 789.496
Interreg VIB North West Europe	2	€ 1.151.376
Just Transition Fund (JTF)	22	€ 45.806.006
Kansen voor West III	6	€ 2.279.065
OPZuid EFRO 2021-2027	27	€ 14.809.206
Totaal	628	€ 543.401.157

Tabel 1: Aantal projecten en Europese subsidie per programma in Noord-Brabant

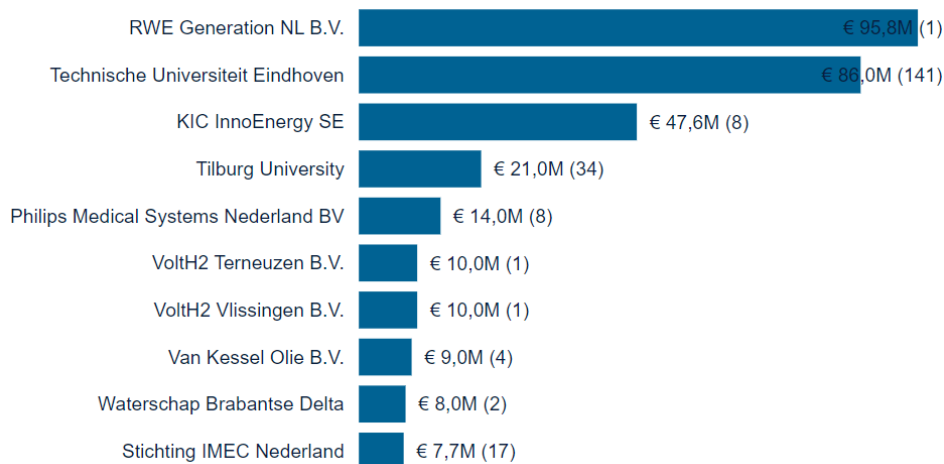
Figuur 1: Europese subsidie (en projecten) per bestuurlijk thema in Noord-Brabant

Figuur 2: Europese subsidie (en projecten) per topsector in Noord-Brabant

Figuur 3: Europese subsidie (en projecten) naar SDG's in Noord-Brabant

Figuur 4: Top-10 Noord-Brabantse organisaties in Europese subsidie (en projectdeelnames)

	2021	2022	Totaal
Directe betalingen	€ 84.230.361	€ 84.580.698	€ 168.811.060
Akkerbouw	€ 0	€ 0	€ 0
Basisbetaling	€ 57.623.846	€ 56.926.801	€ 114.550.647
Jonge landbouwers	€ 1.413.483	€ 1.411.133	€ 2.824.615
Teruggave crisisreserve	€ 1.016.834	€ 1.587.716	€ 2.604.549
Veehouderij	€ 361.251	€ 342.531	€ 703.782
Vergroeningsbetaling	€ 23.814.948	€ 24.312.518	€ 48.127.467
Markt- en prijsbeleid	€ 2.929.301	€ 8.170.573	€ 11.099.874
Algemeen	€ 0	€ 0	€ 0
Tuinbouw	€ 2.510.442	€ 2.686.772	€ 5.197.214
Veehouderij	€ 0	€ 2.340.900	€ 2.340.900
Zuivel	€ 418.860	€ 3.142.901	€ 3.561.760
Plattelandsbeleid	€ 21.312.356	€ 15.060.101	€ 36.372.456
Grondgebonden	€ 4.941.722	€ 3.246.704	€ 8.188.426
Niet-grondgebonden	€ 16.370.634	€ 11.813.397	€ 28.184.030
Totaal	€ 108.472.018	€ 107.811.372	€ 216.283.390

Tabel 2: Betalingen vanuit het GLB aan Noord-Brabant organisaties per jaar

EIB-projectnaam	EIB-bijdrage
XELTIS (EGF VD)	€ 15.000.000
ETZ Sustainable Hospital Care	€ 100.000.000
Subtotaal directe leningen	€ 115.000.000
ELECTRICAL SOLUTIONS RDI PROGRAMME - COVID-19	€ 231.374
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VI	€ 38.562.389
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 1.156.872
ECLECTICIQ (EGFF)	€ 1.156.872
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX COVID19 RESPONSE	€ 9.254.973
DE LAGE LANDEN CIRCULARITY L4SME-MIDCAPS II	€ 19.281.194
GN STORE NORD - HEARING AIDS RDI	€ 462.749
NS RAIL ROLLING STOCK EXPANSION	€ 38.562.389
MEDIA DIGITAL TRANSFORMATION	€ 5.861.483
FLORIMOND DESPREZ CLIMATE RESILIENT SEEDS	€ 246.799
Rabobank SME Support - EGF	€ 11.451.141
Neuconnect interconnector	€ 14.935.441
Neuconnect interconnector	€ 1.208.538
NETHERLANDS OFFSHORE WIND	€ 192.044
WASTE RECOVERY & RECYCLING	€ 1.665.895
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VII	€ 46.274.866
SUSTAINABLE WATER SUPPLY BRABANT WATER	€ 200.000.000
ALD PAN-EUROPEAN CLEAN TRANSPORT FLEET	€ 2.313.743
ING BANK SUSTAINABLE PROJECTS L4SME-MIDCAPS 2	€ 23.137.433
IN OVO (IEU GT)	€ 6.169.982
COVESTRO SUSTAINABLE SOLUTIONS RDI	€ 3.701.989
DE LAGE LANDEN SUSTAINABILITY L4SME-MIDCAPS2	€ 30.849.911
KWS SAAT RDI	€ 462.749
RABOBANK IMPACT LOAN FOR SMES AND MIDCAPS VIII	€ 61.699.822
ENEXIS ELECTRICITY NETWORK UPGRADE AND EXPANSION	€ 77.124.777
ABN AMRO CLIMATE TRANSITION L4SME	€ 38.562.389
SG EQUIPMENT FINANCE BENELUX L4SMES & MIDCAPS II	€ 8.098.102
NWB LOAN FOR CLIMATE AND FLOOD PROTECTION - MBIL	€ 30.849.911
Subtotaal indirecte leningen	€ 673.475.827
Totaal	€ 788.475.827

Tabel 3: EIB-Gelden Noord-Brabant

Bijlage 5

Informatie Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Ruim 33% van de EU-begroting is gereserveerd voor landbouw, deze middelen worden beschikbaar gesteld via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Veruit de meeste betalingen uit het GLB zijn premies en vergoedingen. Deze betalingen verschillen wezenlijk van de overige subsidieprogramma's zoals aanwezig in de monitoringsdatabase, aangezien dat projectgebonden subsidies zijn op basis van verleende bedragen. De betalingen uit het GLB kunnen hierdoor slechts voor een beperkt deel geïntegreerd worden in de database, daarom zijn de betalingen uit het GLB hier apart inzichtelijk gemaakt.

Het GLB heeft in de jaren 2021 en 2022 haar betalingen voornamelijk nog gedaan gebaseerd op de GLB-structuur en -doelen uit de programmaperiode 2014-2020, maar met middelen uit de periode 2021-2027. Vanaf 2023 vinden de betalingen plaats op basis van het GLB 23-27. Nog steeds is de basisinkomenssteun het grootste onderdeel van het GLB, alhoewel dit stapsgewijs wordt afgebouwd. Vanaf 2023 kan de basisinkomenssteun worden aangevuld met ecoregelingen, waarvan de omvang wordt bepaald door de mate waarin een agrariër zich inspent op het gebied van verduurzaming. Daarnaast zijn diverse directe betalingsregelingen beschikbaar, waaronder extra vergoedingen voor landbouwers onder de 40 jaar. Het tweede onderdeel betreft het markt- en prijsbeleid. Dit betreft met name betalingen voor marktmaatregelen, die de afgelopen jaren vooral in de tuinbouwsector zijn ingezet. Samen met het eerste onderdeel komt de subsidie uit het Europees Landbouw Garantie Fonds (ELGF).

Het derde onderdeel richt zich op plattelandsontwikkeling die gefinancierd wordt uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO). In Nederland zijn diverse maatregelen opengesteld voor aanvragen, waarbij in de uitvoering onderscheid is gemaakt tussen grondgebonden en niet-grondgebonden maatregelen. De verleende subsidie van projecten gericht op niet-grondgebonden maatregelen zijn reeds in de database aanwezig (onder het programma ELFPO).

Bijlage 6

Overzichtstabellen Europese programma's

Overzichtstabel Europees programma – regionale regie

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	Om de economische verschillen tussen Europese regio's te verkleinen heeft de Europese Unie het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling opgericht. Kansen voor West III is één van de vier landsdelige EFRO-programma's.
ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling)	Europees fonds om het platteland van Europa te versterken. De Nederlandse uitvoering hiervan is het subsidieprogramma POP (Plattelandsontwikkelingsprogramma). Dit programma richt zich onder andere op: 1. Agrarisch ondernemerschap: versterken van innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht; 2. Duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen (verbetering waterkwaliteit); 3. Goede conditie van het platteland (biodiversiteit, natuur en landschap).
Interreg VIA Duitsland-Nederland	Subsidieprogramma om de Europese samenwerking tussen grensregio's te stimuleren en te bevorderen. Interreg VIA Deutschland-Nederland richt zich op grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en de Duitse deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. Het programma definieert de volgende prioriteiten: 1. Een innovatiever programmagebied; 2. Een groener programmagebied; 3. Samenwerken aan een verbonden grensgebied; 4. Een Europa dicht bij de burger in het grensgebied. De prioriteiten hebben als doel om het programmagebied zo goed mogelijk te laten ontwikkelen.
Interreg VIA Euregio Maas-Rijn VA Euregio Maas-Rijn (EFRO)	Subsidieprogramma om de Europese grensoverschrijdende projecten in het Maas-Rijngebied te ondersteunen. Het programmagebied van het Interreg VIA EMR (Euregio Maas-Rijn) programma omvat Limburg, Zuidoost Noord-Brabant en delen van België en Duitsland. Projecten op de volgende gebieden worden binnen dit programma gefinancierd: • Een slimmer Maas-Rijngebied; • Een groener, koolstofarm Maas-Rijngebied; • Een socialer Maas-Rijngebied; • Beter samenwerkingsbestuur in het Maas-Rijngebied.
Interreg VIA Vlaanderen-Nederland	Subsidieprogramma om grensoverschrijdende samenwerking tussen Vlaamse en Nederlandse partijen te bevorderen. Het programmagebied omvat in Nederland de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland. In Vlaanderen gaat het om de provincies Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant (enkel het arrondissement Leuven) en West-Vlaanderen (met uitzondering van de arrondissementen Veurne en Ieper). Interreg VIA Vlaanderen-Nederland kent vier onderdelen, met daarin diverse prioriteiten. De vier onderdelen zijn: 1. Een slimmer Europa;

Interreg VIB Noordzeeregio

2. Een groener Europa;
3. Een socialer Europa;
4. Een Europa zonder grenzen.

Subsidieprogramma om de transnationale samenwerking tussen partners (publiek en privaat) uit verschillende landen te stimuleren en te bevorderen. Naast Nederlandse regio's, maken regio's van de lidstaten België, Duitsland, Noorwegen, Zweden, Denemarken en het Verenigd Koninkrijk deel uit van het programmagebied. In het programma staan vier thematische prioriteiten centraal:

1. Robuuste en intelligente economieën in de Noordzeeregio;
2. Een groene transitie in de Noordzeeregio;
3. Een klimaatbestendige Noordzeeregio;
4. Betere governance.

Interreg VIB North West Europe

Subsidieprogramma om de transnationale samenwerking tussen partners (publiek en privaat) uit verschillende landen te stimuleren en te bevorderen. Het Noordwest-Europa-programma is van toepassing in de gemarkeerde regio's van Nederland en in regio's van de lidstaten België, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Luxemburg en Verenigd Koninkrijk, alsmede Zwitserland. Deze samenwerking richt zich op vijf prioriteiten:

1. Een slimmer en klimaatbestendiger NWE-gebied;
2. Slimme en gelijkwaardige energietransitie;
3. Transitie naar een circulaire economie;
4. Bevorderen van innovatie in het NWE-programmagebied;
5. Transitie naar een sociaal-inclusieve, duurzame en bestendige maatschappij.

Just Transition Fund (JTF)

Het Just Transition Fund (JTF) is een EU-financieringsinstrument voor regio's die afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen en industrieën met een hoge uitstoot. Het programma wordt ingezet om de sociaaleconomische gevolgen van de klimaattransitie op te vangen, waarbij een aspect van het programma zich ook richt op de arbeidsmarkt. Het doel is om hen te helpen zich voor te bereiden op de transitie die nodig is om in 2030 minimaal 55 % emissiereductie en klimaatneutraliteit in 2050 te realiseren.

Overzichtstabel Europees programma – nationale regie

AMIF

Het Asiel, Migratie en Integratiefonds is een onderdeel van de subsidieregeling voor de Europese migratie- en veiligheidsfondsen (EMFV) 2021-2027. Het AMIF biedt subsidie voor de volgende vier doelstellingen:

1. Asiel en opvang;
2. Legale migratie;
3. Integratie;
4. Terugkeer.

EMVAF

Het Europees Maritiem, Visserij en Aquacultuur Fonds (EMVAF) geeft subsidie om innovatie te ondersteunen om de volgende hoofddoelen te ondersteunen:

- Het verder verduurzamen en flexibiliseren van de visserijvloot door innovatie;
- Het behouden van de aquacultuurproductie;

- Een bijdrage leveren aan natuuronderzoek- en behoud;
- Ervoor zorgen dat Nederland haar verplichtingen uit het gemeenschappelijk Visserijbeleid op het gebied van datacollectie en controle- en handhaving nakomt.

ESF+ Het Europees Sociaal Fonds+ (ESF+) is het belangrijkste Europese middel om werkgelegenheid te ondersteunen, mensen aan werk te helpen en te zorgen voor eerlijke arbeidskansen voor alle EU-burgers. Er zijn drie focuspunten:

1. Kwetsbare en werkzoekenden;
2. Voedselhulp;
3. Sociale Innovatie.

ISF (Fonds voor de Interne Veiligheid) Het fonds voor de Interne Veiligheid (ISF) is onderdeel van de subsidieregeling voor de Europese migratie- en veiligheidsfondsen (EMFV) 2021 – 2027. De subsidieregeling ISF bevat uit drie doelstellingen:

1. Verbeteren en vergemakkelijken van uitwisseling van informatie;
2. Verbeteren en intensiveren van grensoverschrijdende coördinatie en samenwerking;
3. Ondersteunen van versterking van capaciteiten van lidstaten voor het voorkomen en bestrijden van criminaliteit, terrorisme en radicalisering en beheersen van veiligheid gerelateerde incidenten, risico's en crises.

Overzichtstabel Europees programma – Europese regio

CEF (Connecting Europe Facility)	De Connecting Europe Facility (CEF) ondersteunt een efficiënte, geïntegreerde, duurzame en multimodale infrastructuur in de EU. CEF heeft de volgende pijlers: 1. CEF-Energie; 2. CEF-Digitaal; 3. CEF-Transport. 3. CEF 2021-2027 onderstreept de synergiën tussen de vervoers-, energie- en digitale sector en stimuleert sector overstijgend werk op gebieden als geautomatiseerde mobiliteit en alternatieve brandstoffen.
COSME	COSME staat voor 'Competitiveness of enterprises and SMEs' en heeft als doel om het concurrentievermogen van het MKB in Europa te verbeteren. Het programma ondersteunt het MKB op de volgende gebieden: 1. Toegang tot financiering; 2. Toegang tot internationale markten; 3. Een gunstig ondernemersklimaat.
COST	Coördineren en afstemmen van nationaal gefinancierd onderzoek dat fundamenteel en/of precompetitief van aard is, gericht op vreedzame doeleinden: vraagstukken die voor verschillende landen een gelijke strekking hebben en een basis vormen voor harmonisatie en regelgeving.
Creative Europe	Het Creative Europe programma heeft tot doel de Europese creatieve en culturele sector te stimuleren en daarmee bij te dragen aan zowel de economie, werkgelegenheid, innovatie en sociale cohesie in Europa als ook de verdere ontwikkeling van de Europese cultuur. Het programma bestaat uit drie onderdelen, te weten: 1. Cultuur; 2. Media; 3. Sector overschrijdend innovaties en acties.

Deze drie onderdelen hebben samen twee hoofddoelstellingen:

1. De bescherming, ontwikkeling en bevordering van de Europese culturele en taalkundige verscheidenheid en het culturele en taalkundige erfgoed;
2. Het economische potentieel en concurrentievermogen van de culturele en creatieve sectoren te vergroten, met name de audiovisuele sector.

EEE-F

Publiek-privaat partnerschap van de Europese Unie met EIB en een Duitse en Italiaanse bank, gericht op mitigatie van klimaatverandering. Financiering voor energie-efficiëntie, gebruik van hernieuwbare energiebronnen en 'schoon stedelijk transport'. Begunstigden zijn lokale, regionale en mogelijk nationale overheden of publieke en private ondernemingen die namens deze overheden optreden.

ELENA

Met de ELENA subsidie steunt Europa samen met de EIB (Europese Investeringsbank) steden en regionale overheden bij de uitwerking van hun innovatieve investeringsprogramma's of projecten. ELENA bestaat uit drie onderdelen:

1. Energie-efficiëntie;
2. Duurzame residentiële gebouwen;
3. Stedelijke mobiliteit en transport.

Erasmus+

Erasmus+ is het Europese subsidieprogramma voor onderwijs, jeugd en sport. Aan de basis staat de gedachte dat investeringen in onderwijs, opleidingen en niet-formeel leren van cruciaal belang zijn om mensen - ongeacht hun leeftijd of achtergrond - de kans te geven zich voortdurend te ontwikkelen oftewel: een leven lang te leren. Erasmus+ kent in de programmaperiode 2021-2027 de volgende prioriteiten:

1. Inclusie en diversiteit;
2. Digitalisering;
3. Participatie;
4. Green Erasmus+ (duurzaamheid, milieu en klimaat).

Europe for Citizens (CERV)

Europees programma gericht op het actief maken van burgers voor de Europese samenleving. Het programma kent vier pijlers:

1. Gelijkheid, rechten en gendergelijkheid;
2. Betrokkenheid en participatie van burgers;
3. Daphne (geweld);
4. Waarden van de Unie.

European Urban Initiative

Het Europees programma European Urban Initiative richt zich op proefprojecten en innovatieve oplossingen voor duurzame stadsontwikkeling. Projecten met de volgende onderwerpen vallen onder European Urban Initiative:

- Milieu en klimaat;
- Inzet van digitale technologie ten behoeve van innovatie;
- Cultuur en erfgoed;
- Duurzaam toerisme;
- Veiligheid in stedelijke gebieden.

Europees

Globaliseringsfonds

Het Europees fonds voor aanpassing aan de globalisering biedt steun aan mensen die hun baan verliezen door structurele veranderingen als gevolg van globalisering.

Eurostars

Eurostars ondersteunt innovatief MKB bij internationale onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten. De doelstelling van Eurostars is de groei en innovativiteit van het MKB te bevorderen. Dit door internationale onderzoeks- & ontwikkelingsprojecten door het MKB te stimuleren. Projecten dienen gericht te zijn op het creëren van innovatieve producten, processen en diensten voor commercialisering.

Horizon Europe

Horizon Europe is hét financieringsprogramma voor onderzoek en innovatie. De belangrijkste doelstelling is het stimuleren van wetenschap en innovatie in het bedrijfsleven en de academische wereld.

Een projectvoorstel moet altijd passen binnen één van de pijlers van Horizon:

1. Pijler 1: Excellent Science;
2. Pijler 2: Global Challenges and European Industrial Competitiveness;
3. Pijler 3: Innovative Europe.

Interreg VIC Europe

Interreg VIC Europe is het Europese programma dat ten doel heeft om beleidsleren, op het gebied van regionale ontwikkeling, tussen nationale, regionale en lokale overheden te ondersteunen. Interreg Europe zet zich in op drie thema's:

1. Een concurrerender en slimmer Europa;
2. Een groener en veerkrachtiger Europa;
3. Een socialer en inclusiever Europa.

Innovation Fund

Het Innovation Fund financiert projecten die innovatieve koolstofarme technologieën demonstreren. Het doel is om marktklare oplossingen voor de industrie te realiseren, waarmee ook deze sector klimaatneutraal wordt. Het Innovation Fund richt zich op zeer innovatieve technologieën en grote flagship projecten die aanzienlijke emissiereducties kunnen opleveren. Het gaat het demonstreren van unieke, zeer innovatieve projecten.

Interregional Innovation Investments (I3)

Het nieuwe I3-programma heeft als doel om interregionale innovatieprojecten te ondersteunen in commercialiserings- en opschalingsfasen. Nederlandse partijen kunnen meedoen in beide onderdelen van het programma:

1. financiële en adviserende steun voor investeringen in interregionale innovatieprojecten
2. financiële en adviserende steun voor het ontwikkelen van waardenketens in minder ontwikkelde regio's.

LIFE

LIFE is hét Europese programma voor activiteiten en projecten die een bijdrage leveren aan het klimaat, het milieu en de natuur. Het programma biedt voor veel verschillende onderwerpen mogelijkheden, denk aan energie-efficiëntie, biodiversiteit, luchtkwaliteit en circulaire economie.

LIFE bestaat uit twee subthema's met eigen prioriteiten en bijbehorende openstellingen.

1. **Subthema Milieu**
Natuur en Biodiversiteit
Circulaire economie en levenskwaliteit
2. **Subthema Klimaat**
Klimaatmitigatie en -adaptie
Transitie naar schone energie

URBACT

URBACT is het Europese territoriale coöperatieprogramma. URBACT bevordert duurzame geïntegreerde stedelijke ontwikkeling in steden in heel Europa en is een succesvol instrument van het Europese cohesie beleid. URBACT richt zich op:

1. Capaciteit om stedelijk beleid te ontwikkelen;
2. Ontwerpen van beleid;
3. Implementatie van beleid;
4. Opbouwen en delen van kennis.

Bijlage 7

Overzichtstabel Sustainable Development Goals

1. Geen armoede	Projecten gericht op het verminderen van armoede in brede zin (welvarendheid, dus niet enkel financieel), alsook de impact van armoede. Kan ook gaan om het beleid dat gericht is op het verminderen van armoede.
2. Geen honger	Voor Nederland gericht op de duurzaamheid van voedselproductie (voedselzekerheid) en de impact op de kwaliteit van de leefomgeving en het dierenwelzijn. Ook het tegengaan van voedselverspilling. Voorbeelden: ontwikkelen nieuwe genetische rassen groentes die bestand zijn tegen klimaatverandering of project gericht op verbeteren van dieet van jongeren.
3. Goede gezondheid en welzijn	Vermijden van overlijden, tegengaan van ziektes, preventie van schadelijk gedrag, gezinsplanning, betaalbaarheid gezondheidszorg, vaccinaties, financiering van gezondheidszorg zelf, verkeersveiligheid, mentale gezondheid, en toegang tot medicijnen.
4. Kwaliteitsonderwijs	Van voorschoolse educatie tot een leven lang leren. Ook het tegengaan van genderongelijkheid in onderwijs en projecten gericht op analfabetisme horen bij deze SDG.
5. Gendergelijkheid	Tegengaan discriminatie, gelijke beloning en kansen voor arbeid, tegengaan seksuele uitbuiting, toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid, erkenning onbetaalde zorg en arbeid, deelname in besluitvorming.
6. Schoon water en sanitair	Voor Nederland: projecten gericht op kwaliteit van water en efficiënt watergebruik. Bijvoorbeeld waterzuivering en stoppen van lozen chemicaliën in water.
7. Duurzame energie	Ontwikkeling en gebruik van technologieën voor energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen. Ook projecten gericht op infrastructuur voor nieuwe energiebronnen.
8. Waardig werk en economische groei	Projecten gericht op economische groei, productiviteit, diversificatie van arbeid, groei van MKB & ondernemerschap, arbeidsrechten en waardig werk voor alle soorten mensen.
9. Industrie, innovatie en infrastructuur	Projecten gericht op het ontwikkelen van de infrastructuur (wegen, spoor etc.), duurzame industrialisering, het verbeteren van wetenschappelijk onderzoek en in algemene zin projecten gericht op technologische innovaties. Ook toegang tot ICT.
10. Ongelijkheid verminderen	Projecten gericht op het verminderen van de ongelijkheid tussen landen en intern op gelijke kansen binnen de sociale infrastructuur. Onder andere: gelijk inkomen, sociale, economische en politieke inclusie, volksvertegenwoordiging, migratie en mobiliteit en tot slot verbeteren mogelijkheden voor internationaal geld overmaken.
11. Duurzame steden en gemeenschappen	Aanbod van betaalbare huisvesting, gezonde leefomgeving (parken, luchtkwaliteit, openbare ruimte), vervoerssystemen en verkeersveiligheid, beschermen en veiligstellen cultureel en natuurlijk erfgoed en klimaatadaptatie van steden (ook rampenrisicobeheer).
12. Verantwoorde consumptie en productie	Efficiënter gebruiken van grondstoffen, verminderen voedselverspilling, afvalproductie verminderen (veel projecten gericht op circulaire economie vallen hier dus onder), informatievoorziening over duurzame levensstijl in balans met de natuur.
13. Klimaatactie	Projecten gericht op het vergroten van de veerkracht en aanpassingsvermogen in het land, de integratie van klimaatverandering in beleid en projecten over bewustwording van klimaatverandering/adaptatie/mitigatie.
14. Leven in het water	Projecten gericht op het behouden en duurzaam gebruiken van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen. Vervuiling in zee tegengaan, duurzaam beheer van zee- en kustecosysteem, regulering visvangst & herstellen visvoorraad, wetenschappelijk onderzoek op dit gebied.
15. Leven op het land	Projecten gericht op het beschermen, herstellen en duurzaam beheren van het leven op het land in alle vormen (ook zoet water, bijvoorbeeld meren). Hieronder vallen o.a. bosbeheer, tegengaan verlies biodiversiteit, tegengaan stroperij en maatregelen tegen invasieve soorten dieren en planten.
16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten	Verminderen van alle vormen van geweld, gelijke toegang tot het rechtssysteem, einde aan corruptie, doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen,

17. Partnerschap op doelstellingen te bereiken

---

participatie in besluitvorming verbeteren. Ook projecten voor terrorismebestrijding bijvoorbeeld.

Projecten gericht op versterken van samenwerkingen tussen landen, het ontwikkelen en overdragen van (ecologische) technologie, en het bevorderen van publiek-private partnerschappen.
